

REDACTIA

Deak, Ferenc-utca nr. 93.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 un an . . . 20 cor.
 6 luni . . . 10 „
 3 luni . . . 5 „
 o lună . . . 2 „
 de Duminică pe an
 4 coroane.
 în România și străinătate
 pe an 40 franci.
 nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferenc-utca nr. 9

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima
 dată 14 bani; a doua oară
 12 bani; a treia oară 8 b
 de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
 inserțiunile sunt a se plăti
 înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 508

Scrisori nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Anul VII.

Număr de Duminică

Nr. 49

„ASOCIAȚIUNI SĂTENEȘTI.”

Nădejdea neamului românesc este în mâna, talpa casei, cum se mai zice la sate, acolo numai e în floare limba românească. În trecut, când eram robii, acolo s'a păstrat limba, portul și obiceiurile noastre străbune. «Nemeșul îngâmfat, ori câtă putere avea asupra noastră, neam în Iobăgie, n'a putut să ne desbrace de firea ce ni-o dăse Dumnezeu, ci fiecare colibă românească era ca o cetate: în jurul vetrei strămoșii își plângeau necazurile și își împărtășeau bucuriile... Toate acestea în limba dulce și ușoară, în cătușă populară română rămâne pe veacuri un mărghăritar, ear «nemeșul» cu toți ai lui silit ori atras, nu întrebăm cum, dar fapt e, că înveța el limba Iobăgăriei și puternicul Rákóczy înzadar a tipărit cărți pe seama noastră, nu ni-a putut ademeni să ne părăsim legea și obiceiurile.

Din sinul acestei țărâni au ieșit și vitejii cei mai de seamă, atât aici cât și dincolo, în Țeară... La 1784 Moria, Cloșca și Crișan, ear la 1848 legiune fără număr, s'au ridicat și viața și-au jertfit-o pentru ca să scurteze lanțurile robiei... Tudor Vladimirescu, în România, la 1821, țeran era și țeran avea în jurul steagului cu care pleca să scape țeara de jugul fanariotilor, greci pripășiți de veacuri prin țară pentru a-i suge sucii datător de viață.

Total țărâni noastre avem să-i numărăm. Prin virtuțile ei am străbătut atâtea veacuri de negre suferințe, și numai pe umerii ei ne putem înălța în viitor.

Cine își ridică deci glasul ori făpănește ceva pentru binele țărâni, neamului întreg aduce prinos.

Avem înaintea noastră o carte, «Asociațiuni țărânești», scrisă de Agricola Patru-zec și șese pagini, nu mai mult. Dar face cât un teanc de cărți. Pentru că cel-ce a așternut pe hârtie gândurile și planurile dintr'însa, nu numai îl are drag pe țeran, nu numai îl dorește din tot sufletul său mărirea neamului, ceea-ce este dorul nostru al tuturor, — ci se deosebește de mulți prin faptul că știe de unde apuca lucrurile, cum se zice.

Articula aceasta cuprinde adică învățăturilor unui bărbat care de ani a petrecut cu luare aminte în țărâni române... A văzut pe un român ajuns stăpân pe pământ și pe care până atunci l'a muncit pentru boer!... S'a îndurerat, când a văzut că bietul clăcaș de erl nu știe cum să-și muncească și îmbogățească pământul și casa... S'a cutremurat gândindu-se unde ar ajunge bietul țeran, dacă fruntașii ei nu s'ar înțeles că prin legi să-și apere pe țeran, oprind străinul s'ajungă stăpân, ori cât ar da, pe ogorul românesc... A căutat să afle cari-s pricinile propădșirii încete și a mizeriei țeranilor și el însuși fruntaș al țării — căci dl Dumitru Protopopescu, vice-președintele Camerei române și director al Creditu-

lui Rural a scris cartea despre care vorbim — a căutat să pună umerul, să ajute unde poate, să îndemne și pe alții, ca vremile vitrege să nu afle pe țeranii români nepregătiți întru a ține piept greutăților de tot soiul.

Dar nu numai aceasta dă preț cărții, ci faptul că dl Protopopescu își deschide sufletul și în cartea sa spune verde și fără înconjur și greșelile ce s'au săvârșit chiar atunci când de altfel fruntași de al țării au căutat să facă bine... Suslăudata carte e deci un fel de îndreptar pentru viitor, căci cu autoritatea și priceperea care și-a câștigat-o într'o viață bogată în muncă și luptă, fruntașul român arată ce trebuie să se facă pentru-ca cel puțin d'aci încolo starea săteanului român să înflorească și «talpa țării», cum i-se zice țărâni, să fie cu drept cuvânt temelie a țării.

Intovărașiri între țeran, eată prin ce crede d-sa că se poate mai ales ajuta bună starea lor, de care poartă grije.

Și atât de adevărat este că fruntașul urmărește aceasta, în cât la puțin zile după ce a scos cartea, a și depus la Cameră un proiect de lege care are ca țintă îndreptarea soartei țărâni române.

Cum să i-se chezușiască pentru toate veacurile pământul, cum să fie pus în stare de a-și mai agonisi pe lângă ceea-ce are, cum s'ajungă ușor și lute la bani cu dobândă mică, cum să-și poată vinde țeranul cu preț bun rodul muncii sale, eată tot atâtea afaceri asupra cărora Agricola își spune cuvântul în cartea sa «Asociațiuni Sătenești».

Merge însă și mai departe: cum să facă pe marii proprietari, ca ei singuri să-și vadă de moșie ear nu s'odea pe mâna arendașilor (greci, bulgari, sârbi și nemți) cari înșeală și pe proprietar și ia șapte piel de pe bietul țeran; și cuvânt cald îndreaptă tuturor Românilor cu carte și cu stare, să nu caute a-și face fiul slujbaș, ci să-și învețe a purta de grije și a spori moșia străbună!

Nu de mai puțină însemnatate sunt apoi sfaturile ce dă în privința improprietății țeranilor... România mai are încă țeran fără pământ și statul când va da pământ ș'acestora, trebuie să fie cu socoteală, să dea, în primul rând, celor ce au dovedit deja hărnicie și sunt în stare să plătească o parte din prețul pământului ce iau în stăpânire.

Noi credem că dată fiind stăruința ce o are dl Protopopescu, cuvântul său în scurtă vreme trup se va face. Ceea-ce dorim din tot sufletul, una pentru-că e vorba de frați, ear de altă parte credința noastră nestrămutată este: cu cât se va îmbogăși și lumina mai tare țărâni din România, cu atât mai puternică va fi țeara întreagă!... Ear puterea și mărirea Țării Românești este cea mai dulce mângâiere și mândrie a Românilor de sub stăpânirile străine.

Pentru Românii din Macedonia, se știe, guvernul condus de dl D. Sturdza, a depus la Cameră un proiect de lege prin care cerea a se vota 600.000 lei pentru clădirea de școli românești în Macedonia.

Camera a și votat acest proiect de lege propus de ministrul de culte dl Spiru Haret. După-cum ni-se scrie, în ziua de 23 Decembrie același proiect de lege a fost votat și de Senat, cu 65 voturi contra 1.

O altă învingere alui Chamberlaine. La balotagiul din Ludlov a reușit candidatul Hunt, aderent al lui Chamberlaine, cu 4393 voturi contra 3423 date liberalului Home. Lupta s'a dat pe chestia protecționismului vamal și a liberschimbismului.

Din Dieta țării.

Mercuri Dieta ungară a ținut cea din urmă ședință înaintea vacanței Crăciunului. Cu acest privilegiu întâiul-ministru Tisza a rostit o lungă vorbire, arătând răul ce s'a născut pe urma obstrucției kossuthiștilor.

Răul cel mare este nu numai faptul că nu s'a putut strînge tot anul dare și astfel țeranii în anul viitor vor fi siliți să plătească după doi ani d'odată, ceea-ce va fi împreună cu multe greutăți, ci răul cel mare este că neputându-se face asențările la vreme, nu numai au fost ținute sub arme soldații cari în Octombrie au împlinit trei ani, ci pe Ianuarie și Februarie vor fi chemați sub arme rezerviștii și rezerva suplinitoare... «Ne doare sufletul, că trebuie se facem aceste — a zis Tisza — pentru-că știm: acești rezerviști vor lăsa acasă soții și copii în jale și flămânzi, dar țeara nu poate fi lăsată fără apărare. Suferințele și blăstēmurile acestor nenorociți, cari ne umplu inima de durere, să cadă asupra celor cari au făcut s'ajungă aici lucrurile...»

Ear kossuthiștii, meșterii treabă-strictă, au tăcut molcom, nici măcar o vorbă n'au îndrăsnit să răspundă lui Tisza.

Vor avea să răspundă țării — la alegeri — pentru halul în care s'a ajuns pe urma destrăbălării lor. Căci numai ei sunt pricina mizeriilor d'acum și a celor ce vor mai urma încă d'aci încolo.

Au vrut limba de comandă ungară, au vrut ca armata împărătească s'o prefacă în așezământ pentru desnaționalizarea noastră. Și fiind-că M. Sa n'a vrut asta, s'au tras în degete, ear prețul oalelor sparte îl plătește acum bietul popor.

Tisza și Sași.

Drept urmare a înțelegerii dintre Tisza și deputații sași, «Alkotmány» dela 24 c. scrie că se poate socoti și următorul fapt:

«Deputatul Victor Eitel, ales la Agnita, umblă din sat în sat prin cercul său, vestind pretutindeni că Tisza a făgăduit să execute în chip cinstit legea de naționalități; a invitat deci pe notarii comunali și pe cetățenii (sași)

ca pe viitor ori-ce act (rugare ori plângere) să facă în limba săsească, după cum și protocolul, în satele săsești, să fie d'aci încolo scris în limba satului (unde-s sași — săsește, unde-s români, — românește!) și să se știe, că slujbașii cari nu vor promova interesele săsești, vor fi puși la regulă de guvern, adică înlocuiți (dați afară). Deputații sași mai au apoi făgăduiala guvernului că acei slujbași cari nu vorbesc limba poporului, vor fi puși în altă parte ori scoși la pensie».

Nu știm până la ce punct sunt adevărate cele scrise de ziarul budapestan. Nu ne putem închipui însă nici noi, ca deputații sași, atât de circumspecți de altfel, să fi intrat în partidul stăpânirii fără ca în schimb să nu li-se fi dat cel puțin — făgăduiala că se va respecta legea de naționalități.

Vom pune însă curând la probă și noi dacă într'adever Tisza are de gând să și țină ceea-ce făgăduiește.

Vorbirea ministrului român I. Brătianu.

În ședința de Mercuri a Camerei Române, ministrul afacerilor din-afară, dl Ioan I. Brătianu, a ținut o lungă vorbire, din care presa maghiară publică un resumat telegrafic.

Răspunzând învinuirilor d-lui Take Ionescu, care a zis că guvernul d-lui Sturdza nu e în stare să apere interesele românești în chestia națională, dl ministru de externe a citat din declarația dela 1895 a d-lui Sturdza în care se spunea că România nu poate să se amestece în afacerile dinlăuntru ale monarhiei austro-ungare. Ar fi cu deservire rău, ca România să spriginească irentismul, pentru-că aceata-i absurditate, ear Români nici odată n'au făcut politică absurdă. Noi — a zis — un singur lucru vrem: ca Românii și Ungurii să trăiască în frăție și ca România să întrețină bune relațiuni cu Austro-Ungaria.

Vorbind de Românii macedoneni, a spus că legăturile de sânge și dragoste pentru ei să dorim buna lor stare, care numai așa se poate, dacă în Balcani lucrurile rămân cum sunt (ear nu nu s'ajungă Românii d'acolo sub stăpânire bulgară!) În privința asta Sultatul este și el de părerea Români, așa că cele două state: România și Turcia, sunt în deplină înțelegere.

Între altele a mai zis dl Brătianu: «Politica noastră este să avem relațiuni bune cu toate statele.

«Dar ce voim noi în Macedonia? Vroim desvoltarea culturală a unui neam cu care suntem în legătură de sentimente și de origine, eată ce vrem, putem s'o spunem pe față. Oratorul dă cetire instrucțiunilor pe cari ministerul de externe le-a trimis în acest sens ministrilor din străinătate.

«În Macedonia este o numeroasă populațiune românească, de un milion, care a fost împedecată de-a-și face o educație culturală. Dar cari sunt factorii prin cari vom ajunge la rezultatul dorit? Mai întâiu este Imperiul Otoman, Europa, și în sfârșit autoritatea bisericească.

«Cât privește Europa, constat că situația politică a puterilor este cât se poate de complexă, care asigură echilibrul și pacea.

«Dorința Europei este în momentul de față pacea și desigur că aceasta este și dorința noastră. În fiecare 10 ani, populațiunea noastră crește cu un milion și bugetul cu 20 milioane, prin urmare fiecare 10 ani de pace valorează pentru noi cât cucerirea unei provincii. Și fiind dată această comunitate de interese, suntem siguri

că interesele noastre vor fi bine reprezentate.

„Oratorul citind partea din declarațiunea contelui Goluchowski, în delegațiunile austriace, zice că ele sunt cu totul conforme cu dorințele României.

„Același lucru îl spune dl Brătianu și în privința expunerii d-lui Delcassé, făcute Camerei franceze.

„Trecând la al doilea factor, Imperiul otoman, oratorul constată că este în tradiția istorică a imperiului otoman, toleranța etnică, așa că nu este admisibil să aibă ostilitate pentru românii.

„Este și un al treilea factor: autoritatea bisericească a imperiului otoman, care, trebuie să recunoaștem, n'are simțiminte favorabile românilor. Astfel la Crușova, la Ohrida, românii au fost împiedicați să-și slujască slujba religioasă în limba română. Animositățile între diferitele biserici otodoxe sunt așa de mari în cât în unele părți locuitorii au făcut apel la Papa, pentru a-și proteja. Românii nu cer de cât să li-se dea dreptul de a face serviciul religios în limba română. În această privință episcopatul dela Uskub a fost mai tolerant, și a recunoscut dreptul diferitelor naționalități să officieze în limba lor.

„Interesele României sunt așa dar, în totul, conforme cu ale tuturor factorilor cari decid de chestiunea Macedoneană.

„Un succes în această privință este numirea unui delegat român în comisia de reforme din Constantinopol și prin aceasta pentru prima oară recunoașterea naționalității române de către Imperiul Otoman. (Aplause).

Declarația-program a dlui Sturdza.

În cuvântarea rostită la Camera de dl I. I. C. Brătianu, ministru de externe, d-sa a dat cetire declarațiunilor făcute de dl Dim. Sturdza în chestia națională, la Iași, în 1895. Reproducem astăzi textual aceste declarațiuni:

„In special în chestiunea națională situațiunea noastră este clară și netedă.

„Avem să ne abținem cu toții dela ori-ce act de agitație în afacerile interioare ale statelor vecine, și în special ale monarhiei austro-ungare.

„Am fost acușați de iredentism, adică de-a împinge în regatul ungar la nesupunere la legi și desordine. Aceasta nu a fost în gândul nostru. Nici odată nu am aparținut unei asemenea direcțiuni politice, fiindcă retorsiunea ar fi putut fi pentru noi foarte periculoasă, și pentru-că îndeosebi monarhia austro-ungară, astfel cum e constituită, este o necesitate de prima ordine pentru echilibrul european, ca și pentru siguranța regatului nostru. În această privință nu pot exista cugetări deosebite și nici nu au existat. Iredentismul românesc este o absurditate și Românul totdeauna s'a ferit de a fi absurd în conducerea intereselor sale. Nici o minte sănătoasă în România nu se gândește la iredentism, sau daco-românism. Av m destul de lucrat în propria noastră țeară.

„S'a mai răspândit încă o vorbă, că ne amestecăm în afacerile interne ale regatului ungar. Nici aceasta nu este exact.

„O dorință însă ne cuprinde pe toți: ca neînțelegerile și vrajba dintre Români și Maghiari să înceteze și ca o armonie frățească să domnească între ei, căci interese reciproce cer ca regatul României să întreție cu regatul vecin relațiunile cele mai amicale.

DIN ROMÂNIA.

În memoria lui George Cantacuzino. Luni cu ocaziunea împlinirii a 5 ani dela încetarea din viață a mult regretatului G. C. Cantacuzino, un parastas s'a oficiat la cimitirul Bellu.

Au asistat la această pioasă ceremonie: d-na G. Cantacuzino cu copii, d-na și dl Dr. Cantacuzino, d-na și dl Dim. Protopopescu, C. I. Brătianu și alți mai

mulți membrii ai partidului național-liberal și amici ai neuitatului bărbat de stat.

Serviciul divin a fost oficiat de părintele Dumitrescu dela biserica „Icoana“.

Premiile Academiei Române. Premiul statului Eliade-Rădulescu, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1904 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Domniile române sub Regulamentul Organic până la 1848“. (Decis 1 Aprilie 1903). — Premiul Adamachi, de 5.000 lei se va decerne în sesiunea generală din anul 1908 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Istoria lui Mihail Viteazu, 1583—1601“. (Decis 1 Aprilie 1903). Lucrarea va cuprinde, după o scurtă privire asupra domniilor imediat anterioare și asupra stării economice, culturale și financiare a țării, o schiță asupra carierii lui Mihail Viteazu înainte de a ajunge Domn, și o povestire a domniei lui dela suirea pe tron și până la moartea lui. Se vor espune toate faptele și toate relațiunile lui cu țările vecine și se vor studia urmările ce a avut domnia lui asupra dezvoltării interne a țării și asupra situațiunii ei politice după moartea lui. Autorul va ținea compt de toate izvoarele publicate, mai ales de cele conținute în colecțiunea Hurmuzaki și după puțină și de cele interne inedite. Lucrarea întreagă va cuprinde 400—500 pagini în 8°. Indicațiunea izvoarelor va fi cât se poate mai minuțioasă, completă și esactă.

Din Camera României.

(Urmarea vorbirii d-lui ministru V. Lascar, ținută în ședința dela 3/16 Dec. a Camerei.)

Dacă este așa precum spuneți, d-le Ionescu, și partidul d-voastră n'are nici o disciplină, atunci trebuie să vă organizați de urgență, căci altfel lumea va crede că șeful și fruntașii d-voastră sunt de carton! (Iaritate, applause).

Trecând la presa conservatoare, dl Lascar citește diferite articole în cari veteranii sunt instigați la revoltă, pe față. Apoi d-sa citează câte-va nume de agitatori, toți cunoscuți ca conservatori, și unii chiar membri în comitetele executive.

Să luăm însă această chestiune, continuă d-sa. Dacă conservatorii înțeleg să facă ceva pentru veterani, s'o facă pe față, nu pe sub mână. În ce ne privește pe noi, vom respecta legea. (Aplause).

Reintorcându-se la chestiunea țărănească, dl Lascar zice că proprietatea cea mare nu este atinsă de proiectul d-lui Protopopescu. În ori-ce caz nu este nici un inconvenient ca întinsele proprietăți cari sunt actualmente în mâna societăților de asigurare să între în mâna țeranilor.

Dl Take Ionescu a zis că prin zidurile chinezesti, n'a înțeles chestiunea ovreiască, ci capitalurile străine. Noi liberalii înțelegem ca toate capitalurile străine să vie să fecundeze munca națională, nu să ia toate beneficiile.

Dl Ionescu a vorbit de reforma electorală. Legea electorală a dat cele mai bune rezultate. Erau comune unde alegerile nu se puteau face din cauza turburărilor cari se nașteau. Acum, în toate părțile este liniște și ordine. Așa cum s'a modificat, legea electorală arată expresiunea majorității reale a alegătorilor.

A mai spus dl Ionescu că în partidul liberal sunt două grupări. Țin să fac aici o declarațiune: De trei ani, de când am venit la guvern, nici cea mai mică deosebire de vederi n'a existat între membrii guvernului. (Aplause). Fiecare dintre noi am luat și uăm răspunderea tuturor faptelor colegilor nostri.

Este adevărat că în trecut au existat neînțelegeri între noi, mai cu seamă în chestia națională. Dar nici-odată nu am mers mână în mână cu conservatorii, a fost o datorie de lealitate din partea d-voastră s'o recunoașteți. Am spus atunci că a fost o infamie ceea-ce au făcut conservatorii în chestia națională! (Aplause furtunoasă).

Dl N. Filipescu. D. Costinescu a asistat la întrunirile noastre.

Dl V. Lascar. Nici-odată când s'au făcut pe chestia națională!

Dl D. Sturdza. Errare humanum, perseverare diabolicum! (Aplause prelungite).

Dl V. Lascar. A mai vorbit dl Ionescu despre măcelurile dela Slatina, unde zicea că guvernul „și-a făcut datoria“, și despre strada Enei, unde guvernul nostru a fost pacinic. Ziceți că v'ați făcut datoria la Slatina? Nu vă este teamă însă că o să fie o vreme când guvernul n'o să mai

facă deosebire între sătenii și orașeni, între Slatina și strada Enei? (Aplause).

A mai vorbit dl Ionescu de rațiunea de stat. Nu sunt de părerea d-sale. Eu cred că nu există nici o rațiune de stat când țara e contra noastră! (Aplause). Dar oare să fie așa cum susține dl Ionescu? Țara să fie în contra noastră?

Ce vor însă domniile conservatori să facă la putere? Au vre-o concepție, vre-un plan hotărât de guvernare? Am recitat celebrul discurs al șefilor d-lor, cel dela Iași, cu irigațiile (ilaritate), și vă întreb: aceasta vă e programul? Dar la Craiova ce ne-ați spus? Așteptam cu nerăbdare să văd ce veți spune, dar am rămas desilusionat, căci ați repetat vechiul clișeu: „Este un falsar în țara aceasta, și de aceea . . . vrem să venim la putere“.

Cu asemenea vorbe goale, spuse la întruniri compuse din slujbași dați afară, nu puteți influența țara (Aplause).

(Va urma).

Din străinătate.

Răsboiul între Rusia și Japonia. Se vede, că relațiunile dintre Rusia și Japonia au ajuns foarte încordate și că răsboiul este iminent. Acaasta arată și ultimile telegrame ale ambasadei japoneze din Londra, cari spun, că Japonia cere răspunsul Rusiei în timp cât mai scurt, dar Rusia vrea să amâne declararea, care va hotări între pace și răsboi. Cercurile diplomatice cred, că Rusia va amâna răspunsul până se poate. Nu e esclus, ca petraclările diplomatice să se sfârșească prin declarație de răsboi. Telegrama din Tokio mai anunță, că în Japonia se așteaptă cu mare agitație răspunsul Rusiei. Ziarul Times scrie din sorginte sigură, că rezolvarea pe cale pacinică e imposibilă și că declararea de răsboi se poate aștepta în fie-care minut.

Un discurs al împăratului Wilhelm în contra Angliei. Cu ocazia serbării centenarului regimentului de Hanovra, împăratul Wilhelm a ținut un toast în care a spus între altele că la Waterloo armata engleză a fost scăpată de o totală nimicire, numai grație intervenției generalului german Blücher cu trupele sale — se știe că englezii consideră Waterloo ca una din cele mai glorioase pagini în istoria lor militară.

Natural deci că discursul acesta al suveranului Germaniei a pricinuit cea mai penibilă senzație la Londra. Times zice că vorbele împăratului Wilhelm sunt o exagerare absurdă. Acest ziar regretă că împăratul a ales expresii, cari sună dureros la urechile Englezilor. În chipul acesta, zice „Times“, el a mai adăogat încă un toast pe lista acelor cari ar fi mai bine să fie uitate.

O apreciere.

„Lucașfêrul“, Nr. 22, face următoarea recensiune volumului d-lui S. Secula „Povestiri și Schițe“:

O broșură draguță ca exterior și ca conținut. Dl Secula este binișor cunoscut publicului, ce urmărește cu atențiune revistele noastre. Cunoșteam deja dela primul moment, când am luat volumul d-sale în mână, unele bucați după titlu: *Romeo și Iulieta*, *Sonata Kreutzer*, le-am citit, mi-se pare în Familia și dacă memoria nu mă înșală (ceea-ce de alt-cum, slavă Domnului. . .) *Seminaristul* în afară de „Lucașfêrul“ l'am citit în „Pagini literare“, ear câte-va în foia „Tribuna Poporului“.

Din capul locului dl Secula scrie o românească foarte bună, mult mai bună ca scrierile noastre de dincoace de vîrsta d-sale, ceea-ce ușor se explică prin faptul, că a învățat și a început a scrie încă în București.

Schițele d-sale, în afară de limbajul atragător, sunt scrise într'un stil ușor,

curgător. Scene hazlii din din cea a gazetarilor cu gazetari cari injură într'una „sbirii“ scene nocturne, cari se încep se continuă cu palme. . . și iarăși cu bere, „răportul de junelui Niță — (Romeo, cu Iulia) jobenul lui Panait filog de pumnii lui Costici al cu nismului — constituie partea lumului, partea cea mai mare.

Vre-o patru subiecte cari ici-colo, trec în sentimente aceste remarcăm impresiile după douăzeci de ani vede locul natal: „Baie-de-Criș pălită aureola, în care te purta mea.

Eată și casa în care am. Tot așa e cum a lăsat-o.

Curtea mare și grădina bălării. . . Și fântâna tot cu 20 de ani, — dar plecată, obtrânită. par'că-i vine să cadă.

Mai îndrăvenit mi-e clădiri; dar zidurile sunt reci. Oamenii vrea, oamenii inimii. . . Dar. . .

Dar — nu mai sunt, încă singur.

Recomandăm iubitorilor tură cartea d-lui Secula.

Și casă închei cu o notă sunt curios, care e bucată d-lui Secula din întreg volum acord d-sa cu mine, când — mai bună, — mult superlalte — e:

„Calul de tranvai“.

ULTIME ȘTI

Procesul Moța. *Budapesta.* Curia a nimicit sentința de tribunalul din Clujul „Libertății“, în care fusese osândit la 10 ani S'a ordonat o nouă Cererea de nulitate a fetei la Curie de dl Dr. A.

Oradea-mare, 24 Dec. afacerea revoltei dela Dăștăranii români au bătut zidul doi geandarmi (Toth și Scrie: A doua zi după sosit la fața locului 20 geandurși de locotenentul Horămenii au mers acolo județie Ember Géza, procuror și doi doctori. Cel doi răniți, după-ce i-au căutat fost duși la Ceica. Dintre rău sunt răniți Ioan și Petricari s'au apărut cu palma de darmului. Unul este împuns ear Petru Malița e tăiat vâlmășala ce a fost la bir darmii și Români, un flăcău cu gura: a mușcat din obraz mului care voia să-l străpioneta, Românul cu mâinile mâinile geandarmului ear rănit pe fiorosul său dușman.

Dintre Români au fost

Care va fi soarta acestora nu e greu de prevăzut. În în arest preventiv luni de aceea li-se va face judec osândiți la ani de temniță numai pentru-că nu s'au măcelăriți de geandarmi, ca arma în mână socot că s'o înfigă în ori-cine se va la ei.

Revisuirea procesului Dr. 25 Decembrie. Comisia de discuție care a ținut până azi 2 a decis să se dea ascultare cerfus de a i-se revisui procesul dare. Mulțime mare aștepta la merit și când s'a auzit de hotărștrigat „jos Dreyfus“ ear al fostul căpitan și prizonier din cului.

Școale de păstrare, pentru cultura neamului.

Poporul nostru a trăit și trăiește cu toate că a fost supus multor suferințe, multor greutăți; au venit și au plecat peste el străini, dar el s'ar fi pierdut totuși nu s'a predat; a mai preferat să părăsească prin munți, ca bun amic al marelui, dar limba sa, ființa sa de român totuși nu și-a lăsat-o, nu și-a pierdut-o. Iată cuvinte pe cari nu trebuie să le înșuflețim, fără ca să le auzim.

— Da! Așa e, poporul românesc nu a pierit; dar trebuie să ne întoarcem îndărăt și să căutăm, cu ce fel de oament a avut de lucru?

— Știm cu toții că popoarele acelea au fost într-o parte mai jos de poporul românesc: popoare barbare, salbatice, cari dacă au și fost tari ca puterea, dar nu au avut cu dînsele arme, mijlocul cel mai învingător: *armele culturii*. I-a fost deci ușor «Românului», căci văzând că are de lucru cu astfel de oameni, li-a făcut cale, să retras și apoi zisa: «apa trece pietrele rămân!».

Să vedem însă cum stăm astăzi? Cu ce popoare avem de lucru în zilele de acum?

Iată, că ni se înfațesează starea cu totul altcum, ca și în vremurile veci: astăzi nu armele, nu puterea decide, ci: *armele culturii, luminarea minții*, acestea sunt datătoare de ton.

Trăim încunjuiați de felurite popoare; și dacă vom merge printre acele, vom studia cum stau acele zău trebuie să mărturisim adevărul, că stau cu mult mai sus ca noi. Bine! să zicem că acelea de bună seamă se și întorc între împrejurări mai bune, deci nu este eschisă o *desvoităse culturală* mai avântată, mai iute și mai sigură.

Stând lucrul astfel, apoi noi trebuie să purtăm îndoita grijă, îndoita îngrijire, ca vecinii de altă nație, și să nu este vorba de înaintare și progresare în cele culturale să nu aruncăm toate numai pe bietul învățator, după cum drept a scris un domn nobil în coloanele acestui ziar, despre care cu ocazie mă voi ocupa — ci să se gândească și cărturarilor noștri a se pune cu toată înimă în *serviciul cauzei*, și în această privință datorința noastră operativă au să ocupe locul prim:

cassele noastre de păstrare, băncile de caracter românesc.

Iată de ce am afla de bine a face pe această cale un *călduros apel*, către băncile românești, rugându-le ca din mult-puținul lor, să jertfească în fiecare an câte o sumuliță pentru cumpărare de cărți, distribuindu-le școlărilor săraci, din cercul lor, ceea ce dela aproape 100 de bănci, s'ar cunoaște mult, mult.

Știu că earăș vor fi mulți și de acela cari de altcum se socotesc «*oamenii de valoare ai neamului*» și vor zice: «dascăli earăș cerșitoresci», dar așa e, noi suntem obișnuiți la aceasta!

Bărbatul serios, cel cu tragere de inimă către neam, nu va lua însă lucrul astfel, acela va ști aprecia cauza după merit, căci tragă și socoteala chiar băncile noastre: oare nu este viitorul lor asigurat numai atunci, dacă poporul nostru va fi într-o *stare materială mai ridicată?*

Adevăr nerăsturnabil! Ear această bunăstare numai așa o putem ajunge dacă îi va premerge: *ridicarea în cultură!* Învățătura îi trebuiește popoului nostru! De aceste idei mărețe a fost condus și zelosul învățator *Iuliu Vuia* când după o muncă uriașă, ni-a dat «*Cartea de învățatură*», pentru școlile de repetiție economice, care acum este aprobată și de Inalțul Ministeriu sub Nr. 4150 pres. de dtto 20 Oct. 1903.

Cu altă ocaziune, am apreciat acest tezaur de cunoștințe, care este un adevărat călăuz ce însoțește și conduce pe micul plugariu ca și pe plugarul bătrân în *cunoștințele economice în cultura economică*, de carea are economul român atâta trebuință.

Și oare trebuiește mai mare jertfă, decât dacă băncile românești ar cumpăra și distribui în *fie-care an un număr oare-care de exemplare din această bună carte, între plugarii săraci și după cultura economică!*

Nu! De fel nu! Precum și-ar face o adevărată «*pomană*», zisa popoului, față cu economii noștri și alți Domni, donându-le prin inspectorii școlari «*Cartea de învățatură*» după cum de pildă știu, că Il. Sa Di Gal, Mocsonyi, Ungurean, T. Hațeg și alții, nici când nu ridică diurnele ce le compet la sinoade și congres, ci le dau spre scopuri culturale.

Fie-ne permisi a apela și la marimozitatea acestor generoși domni,

rugându-i să sprijinească «*Cartea de învățatură*» scrisă cu atâta pricepere făcând prin aceasta cel mai bun serviciu cauzei românești. *viitorul economic al popoului românesc, carele nu mai atunci va fi tare și mare dacă se va ridica economic și dela carele depinde și existența noastră a tuturor.*

Dacă vom deci să trăim, să ne grijim de popor, de «*talpă*» după cum le place multora a-l numi pe econom.

I. Furdianu.

Conferință învățătorească.

Despărțământul Hălmașiu al reuniunii învățătorești din protopopiatele aradane I—VII și-a ținut conferința de toamnă în comuna Pleșcuța, al cărei decurs imi țin de o plăcută datorință să-l fac cunoscut On. public cetitor, care se interesează de afacerile școlii noastre populare române.

În dimineața zilei de 13/26 Nov. în butul ploii, care curgea în și-roaie, un frumos număr de membrii învățători și aiți oaspeți ne-am adunat la școala rom. gr.-or. din Pleșcuța, locul destinat pentru ținerea conferinței de unde la 8 și 1/2 ore ne-am dus la sfânta biserică din loc, unde s'a săvârșit chemarea ducului sfânt de către părintele Nicolae Hărduș din Aciuța, căci dl părinte Farcaș — nu știu din ce cauză — a binevoit a-și părăsi parochia chiar în ziua sus numită.

După săvârșirea ducului sfânt, reînțorși la școală s'a început conferința deschisă prin o vorbire frumoasă de către dl președinte Mihail Vidu inv. în Hălmașiu, în care adresând membrilor însuflețitoare cuvinte despre cariera învățătorească, se întoarce către poporul din comună, care era bine reprezentat la conferință și cu durere constatând, că și în comuna aceasta a străbătut secta nazarenismului, îl sfătuește, să nu asculte cuvintele otrăvitoare ale unor rătăciți și rău voritori neamului nostru, ci să țină la credința, biserică și datinile noastre strămoșești, căci numai aceste ne-au conservat pe noi ca Români în mijlocul atâtor necazuri și ispite de tot felul pe aceste frumoase văi, plaiuri și coline atâta timp.

Leccióna practică «*Sămănătorul*» preleasă de dl Leontin Micluța învățător în Dobroț — spre lauda lui fie

zis — a fost ascultată cu viu interes și declarată de bine succasă.

Celelalte puncte din program au fost temeinic tractate — mulțumită interesului ce să vede potențându-se din zi în zi față de afacerile cele foarte momentuoase ale școlii noastre.

Finindu-se partea oficioasă a conferinței, ne-am adunat cu toții la banchetul ținut într-o odaie a școlii, de unde ca și dela ori-ce prilej între Români n'a putut lipsi nici toastele. Primul toast s'a ridicat pentru P. S. Sa Dl Episcop diecesan I. I. Pap de către dl protopop Ioan Groza, apoi pentru sănătatea de toți iubitelor președinte al reuniunii noastre dl Teodor Ceonța, pentru preoțime, învățătoreime, apoi pentru Spect. dl Alexandru Sterca Suluțiu, jude regesc în pensiuie, care și acum ca și ori-când, fiind vorba de ceva lucru românesc, n'a pregetat deși în etate destul de înaintată, a ne onora cu prezența D-Sale, înălțând prin aceasta prestigiul conferinței, ear prin toastul ridicat pentru cultivătorii tinerilor mlădițe ale neamului, împintându-ne la muncă rodnică în ogorul cel părăginit al deșteptării și luminării mult cercatului nostru popor.

Fiid dl Suluțiu unul dintre acei puțini oameni, cari sunt adânc pătrunși de sublima învățatură a mântuitorului nostru Cristos: «*Să nu știe stânga ta, ce face dreapta ta*»; totdeauna în lucrările sale a urmărit, deși — nu trimbițând în lume — și a lucrat numai spre binele și înaintarea neamului din care face parte. Un semn învederat, că afirmațiunile aceste sunt nefățurate și adevărate e iubirea, încrederea și stima cea mare de care se bucură înaintea popoului și iteliginții noastre din cercul Hălmașiuului — locul predilect de petrecere al D-Sale — și care așteaptă ocaziunea binevenită ca și în faptă să-și manifesteze acestea.

La conferința aceasta am putut număra ca oaspeți pe domii preoți: Nicolae Hărduș din Aciuța și Romul Hărduș, din Holtmezeș, etc.

Când soarele se ascunsese binișor după orizont ne-am împrăștiat fie-care la ale sale, ducând ascuns în sufletul nostru un dor de a lucra cu puteri unite și îndoite pentru ridicarea bunului nostru popor la cultura, ce o pretinde dela noi veacul, care nu de mult ne-a bătut la ușă.

Modestul.

Poesii populare.

— Culesse de Mihail Eminescu. —

Plânge-mă, maica cu dor
Că m'a strins Neamtu'n zăbon!
Plânge-mă, maică, cu jele
Că m'o strins Neamtu'n curele
Curele albe de vacă,
Hai săraci ficioři cum pleacă!
Prinde-ți ochi a lăcrăma
Și inim' a suspina.

Vine-o carte și-o poruncă
Eu-i musaf să se ducă
Lasă frați, lasă surori,
Lasă doriiți părințori,
Cu ochii plini de dor.
Lasă alba de nevastă
Tot plângând pela fereastră.

Eu într'un sat, maica n'ntalut,
Rău ni mai pică bănatul!
Eu într'o țară maica într'alta,
Rău ni mai pică ticeala!
Eu cu dor, maica eu dor,
Două doruri într'un loc,
Nu trece mai mare foc.
Maică, maică, draga mere
Nu și-ți ție maică jele
De tineretele mele,
Că m' nec în dor și 'o jele
Că m' avui haznă de ele
Că m' petrecuți tineretea
Alături cu viața.

Jele mi e, maică, de tine,
Da mai jele mi-l de mine,

Că mă duc în țară strină
Și mă duc inde nu-l bine,
Inde nu cunosc pe nime,
Fără o leacă de lumină,
Fără lumină de ceară,
Fără om dintr'a mea țară,
Fără om din satul meu,
Fără lumină de său.

Pe drumul de Orădie
Trimisu-mi-o badea mie
Cipcă neagră să-l jelesc,
Că-l cătană 'mpărătesc.
Dar un cipc'ășă mi-o scris;
Să-l cos un rind de cămeși
Tot cu fir și cu islogi
Dar mândra din grai grai:
Să știu că badea-a vini
P'aseară i le-ăș croi
Și pe Sâmbătă sara
I-le-ăș da badei gata.

Maică, măicuța mea,
Eu cunoscui vremea mea
Din luzie, din pruncie
Din a mea copilărie,
Din a mea copil rie,
Că n'oiu mâna oi lastână
Nici n'oiu muri moarte bună,
Ci-oiu muri în cătinie
În bătaie la Franție.
Dar popă cine mi-o fi?
Horniștiți și tamburiți,
În loc de colac de grâu
Fi-mi-a sânge până 'n briu
Sânge de-a voinicului

Până 'n pieptul calului.
În loc de lumină de ceară
Fi-mi-a drumul cel de seară
Și în loc de copirșeu
Fi-mi-a plumbul din adev
Când adevul slobozia
Frumoși ficioři prăpădea
Altul mintenaș muria,
Altul capul ridica
Și din gură cuvânta:
Maică măicuța mea,
Când tu maică m'ai făcut
Să mă fi luat de mână,
Să mă fi dus la fântână,
Să mă fi țipat în apă,
Apoi eu m'ăș fi 'nnecată,
Dumnezeu te-ar fi iertată,
Că n'ăș umbra lumea toată.

Jeși tu maică pân' afară
Și te uită pe scăpătat
Că eu într'acolo-am plecat
Cu armele îmbrăcat!
De-l vedea un noruț greu,
Poți ști maică că mi-l greu;
De-l vedea nor năsdit,
Poți ști maică, c'am perit.
Dacă fi țara pe pace
Iar năpoi m'oiu mai întoarce!
Și de-o fi o răutate
M'oi trage lângă cetate
Și voi scria frumoasă carte,
Carte 'n patru cornurile
Ca să-ți fie maică jele,
Pe de latură cu bănaturi,
În mijloc pară de foc.

Cât de cât să mă potop,
Că de lume n'am noroc
La cine-l da-o s'o citească,
Lacrimile să-l pornească
Pe mine să mă jelească.

Hai, săraci fecioři frumoși
Cum stau ei în lagăr scoși
Cu puștile 'n pirămită
Cu straițele fără pită.
Când s'frânțugu ne vedea
Pe toți că ne ocolea
Și obeșterul cel mare
Comandaș dela cătane,
Tot de deal ne înșira
Și doi în doi punea,
Și iar mână lângă mână,
Tot voinici cu pușca plină
Și zo el d'ășă zicea:
Înălțate împărate
Lăsă noi să rătălim
Că noi aci toți perim!
Și 'mpăratul că zicea:
Mai țineți cătu-ți putea,
Bateți că n'oi zice ba.
Când el vorba nu-și găta
Dintre voinici mulți pica.
Pic'un voinic, pică doi,
Pic'un voinic în cărare
Și-l văzu o fată mare.
Pe fată mila o lovea
Și la cătană mergea
Și lumină aprindea
Căpitanul c'o vedea
Săbia-afară-o scotea
Și la fată că merea

Din Bihor.

Iteio, 6 Decembrie st. n.

Ziua de azi a fost pentru poporul nostru dreptredincios, din această comună o adevărată zi de bucurie și sărbătoare. Anume: astăzi comuna noastră a avut fericire și bucurie d'a primi pe păstorul său sufleteș, pe cât în lupte naționale încărunit, cu atât mai virtuos în luptele cele bisericesti și de tot vrednicul preot părintele Teodor Simoc, fost preot mai înainte în Rozna, în arhidieceză ear de aproape 8 ani în Șumugiu, protopopiatul Orăzi-Mari. Nepăstuitul nostru popor, în urmarea mișcărilor proslitistice, isvorite din setea vânării de suflete, în lipsă de preot harnic, au început a da pe povârnișul croit de seducători, ceea-ce venind la cunoștința demnilor de laudă conducători ai noștri: a neobositului părinte vicar Epis. P. C. Sa dl Vasilie Mangra și a energicului părinte protop. Toma Păcala, aceștia au căutat toate mijloacele pentru reținerea credincioșilor noștri în străbuna lor religie și cunoscând meritele părintelui, Teodor Simoc, avute și până acum în cauza sântei noastre religii; căci dînsul pe cum știut este a fost acela care a potolit mișcările din M. Lazuri, și Șumugiu; unde la venirea dînsului acolo erau de totul poporenii insinuați la trecere la altă religie peste 60 fruntași din aceea parohie.

Dînsul în toată viața sa ca preot a ostenit pentru binele sântei noastre biserici și pentru buna creștere alor 3 fi ai săi, dintre care un preot, un inginer, al treilea masonic lăcătar.

Ear cu multă dragoste și obosală s'au năsuit pentru fala și susținerea religiei noastre străbună, fără a aspira la distincțiuni deși poate ar fi meritat, aceasta sf. sa a simțit într-a-și satisface datorinței sale de părinte adevărat sufleteș.

Având cunoștința poporului nostru, ca azi vine părintele lor sufleteș, au trimis la gara din F. Abrán 17 cară trasă de 72 boi și o căruță cu cai pentru transportarea bagajilor sale; era conducătorii poporului însoțiți de tinerimea școlară în frunte cu bunul lor învățător Demetriu Pustai și de toți flacăii din comună, precum și bătrînii în haine de sărbătoare înbrăcați, cu praporii din biserică și cu crucile au eșit la marginea hotărului comunei întru întimpinarea sa și după ce la un semn dat cu toții au intonat „Mărire întru cei de sus lui D-sa și pe pământ pace și între oameni buna voire“ luând firul melodiilor noastre cântări bisericesti, între sunetele clopotelor și lăcră-mând cu toții de bucurie au condus pe părintele său în comună unde îl așteptau sătenii cu fețe veseli și plini de bucurie.

Poporul e foarte vesel și plin de îndestulare că li s'au dat un astfel de păstor sufleteș și în semn de iubire supunere și ascultare fiească, încă cu o zi înainte i-a și cumpărat o casă parochială dela un maghiar în prețiu de 1800. coroane foarte frumoasă și provăzută cu toate supradefalcatele.

Deie cerul ca bunul părinte Teodor Simoc să poată păstori turma lui incredintată. Mulți ani fericit ear superioritățile noastre bisericesti, Prea sfințitul Episcop

Ioan I. Papp, Prea C. Sa Vicariul Vasiliu Mangra, Prea On. Domn Protop. Toma Păcala, primează mulțămăta poporului creștinos din această parohie pentru-că s'au îngrijit să ne trimită mângăitor și adevărat părinte sufleteș.

Pavel Sabó.

Ivan Groaznicul.

Scriitorul T. H. Pantenius a început să publice, în revista „Velhagen und Klasing Monatshefte“, o serie de recenzii asupra istoriei Rusiei. Vorbește de lucrurile și personajele vieții poporului slav și în special se ocupă de timpul lui Ivan Groaznicul.

E o perioadă furtunoasă și sângeroasă a istoriei rusești. Incepută cu bine s'a sfârșit cu rău, lăsând amintirea ei învăluită de nori întunecoși. În adevăr Ivan s'a născut la 1530 în bucurie și a murit la 1593, după o existență de 54 ani, sub grindina blestemelor poporului.

Tatăl său Vasili ajunsese într-o vîrstă înaintată fără sa aibă fi și se plîngea amar de aceasta. Băgă într-o mănăstire pe soția sa Salomia Saburov și luă alta nevastă, pe Elena Glinski. Aceasta, după trei ani de căsătorie, putu în fine să dea de știre marelui duce că dorința sa se va îndeplini.

Simțind că i-a sosit ceasul de naștere, marea ducesă se retrase în camera ei, înconjura de damele cele mai nobile ale Curții. Spre seară izbucni o furtună grozavă, și, printre fulgere și trăsnete, eși la lumină vieții un băiat, căruia i-se dete numele bunicului: Ivan.

Se făcură sărbători mari prin toată țara, care, în stîrpicimea marei ducese, vedea un blestem al cerului Marele Duce Vasili ordonă petreceri, grații și favorii, și dete frateului său mic voia, ce până aci mereu i-o refuzase, îi dete voia d'a se însura.

Peste trei ani după aceea murea și Ivan rămânea mare duce sub regenta mami-sii și în mijlocul intrigilor familiilor celor mai înalte care-și disputau puterea. Fu o epocă teribilă care ținu multă vreme, căci Ivan fu încoronat numai în anul 1537. Dar dela vîrsta de 13 ani el intrase în luptă făcînd act de autoritate în contra familiei îndrăznețe a Scuischilor.

Strînse împrejurul pe toți nobilii și în mijlocul adunării lor se ridică să declare că Scuischii erau un neam de trădători și că Andrei, capul lor, trebuia prins și dat cânilor să-l sfîșie. Porunci lui nimeni nu îndrăzni să se împotrivescă, nici cea mai mică obiecțiune nu se făcu și voia-i sălbatecă se îndeplini întocmai și numai decăt.

La vîrsta de 17 ani luă coroana; tot atunci se gândi să se și însoare.

Tată-său Vasili găsi pe prima soție într'un mod ciudat. Dădu-se porunci tuturor autorităților după teritoriile lui să trimeată la Moscova pe fetele cele mai frumoase de prin județe, și se făcu astfel

o frumoasă espozițiune de două mii de fete la un loc.

Atunci începu alegerea prin eliminare, dând mereu înlăturî pe cele mai puțin frumoase până ce rămaseră numai două-sprezece, dintre cari soții deciseră care din ele avea să fie marea ducesă. Ivan n'a fost așa de mișalos și pretențios ca tată-său. Se însură cu prima femeie care-i eși în cale și îi plăcu.

Trebuie însă să adăogăm că Ivan avu în viață-i șapte neveste. Trei muriră una rămase după el; de celelalte trei nu se știe ce s'a făcut. Una se pare că a fost aruncată, după porunca lui, într'un eleșteu și înecată acolo.

Ivan, în domnia lui, făcu multe lucruri bune, dar și mai multe foarte rele. De când, zdrobind pe tătari, își luă titlul de Țar, se făcu să fie iubit de popor ca suveran energic și autocrat, dar drept și bine-voitor. Curînd însă după aceea începu seria fărâdelegilor care avea să-l facă să rămână în istorie cu supranumele de „groaznic“.

Pe temeiul bibliei el își făcuse o teorie a sa după care supușii trebuiau să se supue fără cărtire ori-cărei arbitrarități a suveranului. Două fapte mai cu seamă sunt de notat

Înainte de toate, Ivan credea că în nelegiuirile lui era foarte de acord cu legile divine Pentru aceea adunase împrejurul lui trei sute de nobili și îi făcuse călugări, ear el se proclamase de stareț al lor. În fiecare zi făcea slujba la biserică cu ei. Mai înainte de a se așeza la masa citea câte o evanghelie și apoi se ducea prin închisorii unde punea pe arestați la chinuri ne mai auzite. Nici odată nu era mai vesel de cât după ce petrecuse cu asemenea privești. Din când în când pornea din curtea lui cete de nobili călugări ducându-se să ucidă ce le ordonase el în numele lui Dumnezeu: servitori, animale, chiar și peștii de prin elește.

Cel Palt fapt de însemnat e că supușii erau foarte de acord cu suveranul lor, zicînd că ce făcea țarul trebuia să se întempe așa, căci așa era voia lui D-zeu. Ear cine se alegeau cu urechile și cu mâinile tăiate de însuși țarul cu hangerul lui, îi mulțumea că-i crășase viața!

Doi vecini.

Sandu și Ilie sunt vecini, însurați și unul și altul în același an. Fie-care a avut dela părinți câte-o trîmbă de pământ, vorba lui Sandu: „să ne zicem și noi că suntem proprietari“. Și unul și altul n'au moștenit avere nici vre-o zestre n'au căpătat. Dar le-au lăsat părinții sănătate și dor de muncă; cu aste două daruri, omul poate trăi. Totuși e mare deosebire între casa lui Sandu și a lui Ilie, între viața unuia și-a altuia.

Și zo el așa zicea:
Stinge-ți, fată, lumina
Că la cătană-i dată
Ca să moară ne 'ngropată
Până bătaia se gata,
Fără copârșeu făcut
Numa 'n pațe 'nvaluit,
Fără lumină de ceară
Fără om dintr'a lui țară.
Când bătaia se gătia
Pe cătane c'ăi strîngea
Tot în pae 'nvaluit
Și de cioare toți scobiți
Și cu var îi presera
Să nu se 'mpură lumea.

Pe din sus de către Ving
Multe tabere se sting,
Sus pe dunga dealului
Im fața Muscalului.
Iar Muscalu 'mplătoșat
Spre bătaie s'a 'nșirat.
Iar ficiorii noștri striga
„Să trăiască patria“.
Vine Hațmanul călare,
Tot strigînd în gura mare:
La vedeți dușmanul ic!
Nu vă dați ficiorii voinici!
Nu te da Moldova mea,
Dumnezeu ne-a ajutat,
În pădure vom intra
Și i-om depăna
Decăt lumea n'o uita!

Pe din sus de Simering
Mare loagăre se sting

Pe dunga răzurului
Naintea Franțozului,
Franțozu-'n roș îmbrăcat
Spre bătaie-i de gâtat
Și ficiorii tot striga:
„Să trăiască Austria“
Austria cea română. (?)
Vinea ghegeneral călare
Tot strigînd în gura mare:
— Nu vă dați ficiorii voinici!
Că cerul ne-a ajutat
Și 'n pădure vom intra,
Și așa i-om scărpină
De n'or uita că lumea.
Când era la prânzoșă
Noi tăiam câte-un ocol,
Ocolul s'a ocolit
Piemontu s'a prăpădit.

Frunză verde de lemn scris,
Prunc tinăr rău am ajuns,
Căți oameni i-a noi în sat
Tot la mine s'or uitat;
Or stat să se sfătuiască
Pe mine să mă despărtească
De părinți și de-a mea casă.
Ei bine s'or sfătuit,
Pe mine m'or despărțit
Ca și cerul de pământ,
Și tare m'or depărtat
De părinți și de-al meu sat,
Când pe mine că m'or tuns
Uni-or ris și alți-or plâns
Alții ziceau că mi-s bat.
Da eu Doamne n'am fost bat
Ci numa'm fost supărat,

Că 'n grea slujbă am jurat
Su' steagu 'mpăratului
Asemenea capului.
Căpitane 'mpărătesc
Lasă-mă să vorbesc
Și niște cuvinte bune
La părinți să le pot spune,
Să nu mă z'uie pe mine
Că mă 'nstrăinez în lume.

Trei întrebări.

Poveste.

Un rege se gîndea odată, că dacă ar ști în totdeauna clipa când e mai nimerit să înceapă o treabă, dacă ar ști cu cari oameni să lucreze, cu cine nu trebuie să lucreze, dacă ar ști totdeauna care treburi sunt cele mai de căpetenie, atunci nu ar avea nici odată neplăceri.

După-ce a chibzuit bine, regele dădu sfară în țeară că ar da o mare răsplată aceluia care l'ar învăța cum să aște timpul nimerit pentru fie-care afacere, cari sunt oamenii cei mai necesari și cum să nu te înșeli în alegerea operei celei mai importante dintre toate.

Și savanții începură a veni să răspundă la aceste diferite chestiuni.

La prima chestiune, unii spuneau că pentru a cunoaște tipul potrivit pentru fie-care afacere, trebuie să-ți împarți dinainte timpul lunii, anul și să urmezi în mod strict

Căsuța lui Sandru e spoim par'că-i veselă și ride la resăritul relui.

În curte totul e în regulă, nici nu umblă picior de om pe Dina, nevasta lui, e femeie nică, nu pierde o clipă din zi; d'cina hărniciei a ajuns s'o zăvistu toate femeile, o învinue că știe și ia norocul altora. În casa lui Sandru pereții sunt albi ca laptele, paturile rate și îmbracate cu velinți, hașcuturate și așezate pe culme, mai dragul să le privești.

Dina le scoate în toate Sâmb de le soarește.

— Ce le mai scoți, atăta, că le cunoaște tot satul, zice Zăluț Ilie.

— Le scot și pentru tine, Zăluț firo!

— De, nu toată lumea e la ca tine.

— Mie nu m'e rușine și cu tu ponosit. Vezi că la mine haina-i ve dar nu-i zdrențuită ca din gura lor, cum ved la alte gospodine.

— De, nu-s toate muerile nice ca tine, să facă din noapte strigoaicele.

— Nu-i vre-o mare vrednicie nu umble bărbatul cu sucmanul rucă cămașa înnodată, să știu bine că cârpi pe lună.

— Nu te mai lauda. Tu că n'ai bărbat bețiv. bietul Să ce adună aduce tot acasă, nu mieu.

— Ascultă, Zamfiro, nu că parte dar vă doresc binele deși împungî cu vorbe. Mie nu-mi e căni latră vîntul duce. Tu vină că pe Ilie îl trage inima mla la cărciumă decăt acasă.

— Eu de vină că-i el bețiv.

— Da, de vină. Nici Sandru ducea la ureche, când ne-am luat vezi, am avut grije să-l fac să-l acasă, că omul e ca vita, trage plăcut și cu priință; vita, că-i tot la casă vine, dacă știe c'o hrană bună, adăpost și culcuș. Eu de când m'am luat cu al meu, zis: Datoria femeii, e să ție ca rată ca un pahar; hainele fie ponosite, dar să fie curate și că vorba aluia. Două cămăși ca te poartă cât una nouă. O gustoasă, trebuie s'o faci, că nu știe nici de lucrătoare nici de toare. Cu d'al d'astea și cu vorbe l'am făcut să nu mai dea pe la

prescripția. Numai atunci fie-care li fi făcut la vremea lui.

Celalți spuneau că nu se poate de mai înainte care lucru trebuie a cutare timp, dar că nu trebuie să vremea în petreceri sterpe, ci să ceece-ce cere momentul.

Alții spuneau că regele ar putea cât de atent la ceea-ce sosește, un om însă nu poate nici odată hotărî cert în ce moment trebuie făcut cutare lucru, că trebuie decî să ai sfatul nilor înțelepți și, după acest sfat, trebuie făcut și în ce timp.

Alții spuneau că sunt afaceri cari nu ai timp să întrebî pe sfatul că trebuie să hotărâști singur dacă e momentul s'au nu de a începe. Dar pentru a se hotărî ar trebui de mai înainte ce se va întempla; și numai magii știu. Așa că pentru a cunoaște timpul oportun pentru fie-care afacere, să întrebî magii.

Răspunsurile la a doua întrebare tot așa de diferite. Unii spuneau că cei mai necesari regilor sunt consilierii guvernământ, alții spuneau că preoții spuneau că oamenii cei mai necesari regii sunt doctorii; alții, soldații.

La a treia întrebare care opera cea mai importantă din lume? unii deau științele, alții arta militară, alții virea lui Dumnezeu.

Văzînd deosebirea răspunsurilor gele nu primi ca bun pe nici unul și nu răsplăti pe nimeni; și în sfârșit

ciună. Că vezi, i-am zis: »Mă Sandule, dacă vrei să cinstești un prieten, uită-te, at casa, al masă, toate curate ca oglinda, să-ți fie fală să aduci un om«.

— Că muncesc și eu, dar n'am spor. Se vede că mi-l'au luat dușmanii, zicea Zamfira, înfipită.

În adevăr, Zamfira n'avea spor, că nu muncea cu regulă și-i plăcea somnul de dimineață. Când se scula ea, Dina era sătulă de lucru. Casa Zamfira era afumată, ferestrele nu le deschidea în traiu și în veac, să nu piardă cum-va sămânța prafului și paiajenilor de prin casă; paturile ca vai de om, stăteau gata să cază, și ar fi fost pomană că s'ar mai fi scuturat cel praful și cele veșuitoare de prin trinsul. Calicie goală coperită cu rogojin și cu niște saci rupți, furați și aceia dela mașinele boeresti. Pe culme erau aruncate câte-va haine mai bune, cumpărate dela tîrg; dar și alea neîngrijite și pline de praful.

Când intra în casa, simțea un aer curat adiind a miros de busioc.

În casa ia Zamfira, te înnașușea, trebuia să ești răpede, răpede.

Deosebirea era nu numai în casă, dar și la port. Dina totdeauna curată, primenită și ea și Sandu, pe când pe Zamfira și Ilie îi era silă să-i vezi. Dacă Dina îi mai zicea vre-o vorbă, dînsa răspundea din țepoiu:

— Știu că n'o să mă mai mărit, nici nu umblu după bărbații femeilor, să mă tot sclivisesc.

— De dragul tău să fii curată, soro.

— Că muncesc destul, dă-o focul de casă că nu mai are fund! Și la ce-ai nunci mai mult, să aibă Ilie ce bea? Dacă a luat năravul dracului, nu-l scoți nici cu Vlădică; leacul, sapa și lopata.

Cu cât gospodăria lui Sandu creștea, cu cât vitele se îmbulzeau în bălăntură, și toate îi mergeau în plin, cu atât Ilie da îndăret.

Dînsul zicea că-i fapt, dar faptul e cum și-l face omul. Pricina era că Sandu și Dina munceau și agonisau cu drag cu'n grăunte nu-l iroseau, nu mergea unul ceala și altul hăisa, ci ca unul tovarășii agonisau și păstrau, să rămână de toate.

Cu vremea, Sandu a ajuns între fruntașii satului, pe când Ilie s'a prădă de beție; ear Zamfira s'a dus în lume.

Dina a dovedit că-i adevărată zicătoare veche: »Femeia gospodină și harnică e coroana bărbatului și-a casei«.

Dea Dumnezeu tot neveste ca al-de Dina, la toți nepoții mei!

Moș Sfetosu.

Băturile strică!

Mai toată lumea erede, că un păhăruț de rachiu ori de țuică, dă putere. Cei mai cumpătați chiar zic: »Să nu bea omul prea mult, să nu se facă din om neom; dar un păhărel înainte de masă și unul după masă folosește.« Această credință e atât de înrădăcinată, în cât în fața ei pierdeți ori-ce curaj de vorbă. E drept că păhărelul de alcool, pentru moment dă curaj; omul pare mai bine dispus și mai cu putere; vorba e însă că toate astea se fac pe socoteala vieții. Cea mai bună dovadă pentru aceasta e statistica societăților de asigurare. Aci nu sunt sunt vorbe, dar cifre. Iată socoteala unei societăți de asigurare engleză:

În 29 de ani tabelele de probabilitate arătau, că trebuie să fie 8836 de morți; dar înregistrau la beutori 8.617; pe când în secția abstenenților (cari nu beau spirtoase), în loc de 6187 de morți prevăzuți, au murit numai 4368. Vedem deci o deosebire enormă. Pe de altă parte, aici exemplu și mai puternic e următorul: din 1000 de asigurați abstenenți, 590 au ajuns la vîrsta de 65 de ani; pe când, dintre cei cari beau puțin alcool ori multe beuturi fermentate, numai 453 dintr-o mie au ajuns la această vîrstă. Deci 137 de vieți de om scurtate, probabil, din pricina alcoolului.

White constată de asemenea stranică mortalitate printre cei cari fac negoț cu alcoolul.

Dintre 1.000 de locuitori, de felurite profesii, iată cum urmează: mor la sută preoți 8, cultivatori 9, tîmplari 12, mîneri 13, zidari 14, berari 21, cărciumari 24, și 35 de băeți din cafenele și oteluri. Creșterea colosală la acești din urmă, se explică prin faptul oboselei și nedormirei, căci pentru a putea rezista, beau alcool.

De pe statistică, White ajunge la încheiere la care puțin se așteptă: anume că beția e mult mai ucigătoare în clasele mai de sus de cât în clasele lucrătoare. Aceasta o arată sta-

tistica morților. Dacă s'ar face și o socoteală de alcoolul consumat, sigur s'ar vedea că tot în aceste clase se bea mai mult de cap de cât în popor.

Iată ce se mai vede de pe statistica generală a deceselor: mor de obicei, din pricina beuturii: 10 la 500 lucrători; 13 la 100 negustori, 17 la sută comișii voiajori, 20 la sută rentieri și oameni de societate.

Toate acestea arată ce dăunătoare sunt beăturile alcoolice pentru sănătatea noastră. Ori cum am înturnat-o, alcoolul e o otrăvă, care slăbește și atacă pe 'ncetul.

Când vedem un om beat ne vine a ride, lucrul e mai curînd de plîns și nu de ris, căci omul beat e otrăvit, creierii lui nu mai pot lucra, fiind slăbiți de spirt, așa și măduva spinărei, de aceea nu poate umbla, se hlobănează, și nici nu poate vorbi și judeca. Ce-va mai mult spirt și ar putea să moară; noroc că dela o vreme, cade amorțit, în care vreme spirtul începe a fi curățit din creier și din sânge prin rinichi. Bineînțeles, că această otrăvire repetată slăbește mereu tot trupul și de aceea scurtează viața chiar a celor, cari cred că beau cumpătat.

E trist că slăbiciunea pentru beuturi a făcut de s'au întemeiat atâtea fabrici de spirtoase, atâtea cărciume, unde se vinde nu lungimea vieții, ci scurtarea ei și chiar moartea. A nemici alcoolismul, această cangrenă a civilizației, nu se poate dintr'o dată, ci pe 'ncetul și cu măsuri deosebite, cum pe ex. o hrană potrivită fără sărături și fără lucruri iuți, întrebunțarea cât mai mare a fructelor în tot timpul anului, și pentru a folosi liga anti-alcoolică ar trebui să lucreze din răspuțeri pentru plantarea de pomi roditori. S'a dovedit, că în localitățile unde se plantează pomete se împușează alcoolismul. Omul nu bea, dacă nu-i e sete, și nenorocirea e că beăturile alcoolice măresc setea în loc s'o potolească. Pe urmă eărciumarii, ca să-și vînză băuturile, țin lucruri sărate și pipărate, adevărată otrăvă pentru sănătate. E curioasă mintea omenească. Pe unul care ar vinde șoricioaică l-ar închide pe dată; deși mai nimeni n'ar cumpăra-o să se otrăvească; pe când vinderea spirtoaselor, dovedită ucigătoare, atât s'a rădăcinat, atîta a ajuns firea omenească de pătimașă, în cât se face ca și cum acestea ar fi lucruri folo-

sitoare. Datoria acelor, cari suntem încredințați de relele spirtoaselor, e să lucrăm, pe toate căile, pentru împușinarea, de o cam-data, e acestui rău.

S. N.

Partea economică.

Înbunătățirea porumbului.

Cu toți știm ce mare încercătură e cu porumbul. Unii, în deosebi proprietarii mari, seamănă cincantini, care se coace timpuriu și deci dă recoltă sănătoasă, care nu expune pe oamenii ce se hrănesc cu ea, la pelagră. Pe de altă parte, dacă se poate face culesul porumbului mai de vreme, rămâne ogorul slobod și avem când să-l arăm și pregătim pentru sămănatul grăului. Dar se zice că porumbul cincantin nu e așa de rodnic ca porumbul țărănesc și de aceea țărăni numai cu de-asila, de pildă pe pămînturile ce lucrează în dijmă, se primesc să semene cincantin, altfel seamănă porumb de cel vechiul. Dacă, după-cum e târziu din felul lui îl mai și seamănă târziu, firește că, apucă vremea rea a toamnei necopt și nici nu are când se usca înainte de iarnă, dar nici nu mai e vreme de lucrat pămîntul pentru grâu în urma lui.

Ce e de făcut?

După părerea mea mai întău trebuie făcute culturi comparate de porumb cincantin și de porumb țărănesc, sămănînd pe același fel de pămînt, la fel lucrat și căutat, și apoi de făcut măsurătoare care dă roadă mai multă. Autorul acestei notițe a vorbit c'un agricultor practic dintr'un comitat, care l'a asigurat că nu e adevărat că ar fi rodind cincantinul mai puțin de cât porumbul obișnuit vechiu, că e numai o părere greșită, luată de pe mărimea cocenilor etc. În adevăr, după spusa omului meu, porumbul cincantin, semănat în același ogor cu porumbul ordinar, dă mai multe boabe, pentru-că are mai multe păpuși pe un cocean și pentru-că boabele sunt foarte dese și numeroase, ear ciocălăul subțire.

Cum zisei însă, o încercare comparativă ar putea încredința pe ori cine, dacă agricultorul meu are dreptate ori s'a înșelat și el, luându-se după niște casuri excepționale.

Dar nu e numai atîta, ci se poate face mai mult: putem alege și ajunge

area un răspuns sigur a aceste cestiuni, bolări de a mege să intrebe pe un pustnic pentru înțelepciunea sa.

Acest pustnic trăia în pădure, nu pleca din odă, nu primia decât oameni simpli. Regele se îmbracă în haine zdrențe, și înainte de a ajunge cu suita sa la coliba eremitului, el cobori de pe deal și se duse pe jos. Când regele se apropie de pustnic, acesta se află înaintea casei săpînd niște pămînt, zărînd pe el salutată îndată, și încetă să mai lu-

Ermitul era slab și prăpădit. Vara săpa pămînt și răsturnînd o brazdă oftă din greu. Regele se apropie de el și îi zise: — Veni la tine înțelepte pustnic pentru a-mi da răspuns la trei întrebări:

— Ce timp trebuie să cunosc și să nu laș să scape pentru a te căi apoi? Cari sunt cei mai necesari cu cari trebuie lucrul și cu cari puțin? Care sunt lucrurile mai de seamă și ca consecință trebuie făcute înaintea celorlalte?

Ermitul ascultă pe regele care-i zise: — Sapa, voi lucra eu pentru tine!

— Mulțumesc, zise ermitul, și dându-i să așeze la pămînt.

După-ce răsturnă vre-o două brasde se opri și repetă întrebările sale. Ermitul răspunde nimic, se ridică și înmănușă către sapa.

— Acuma odihnește-te și voi lucra eu, zise ermitul.

— Dă-mi sapa și să-mi dai un răspuns la cele trei întrebări.

— Am venit la tine, om înțelept pentru a găsi răspunsul la întrebările mele.

Dacă nu poți să-mi răspunzi, spune-mi și mă voi duce.

— Ascultă, vezi, cine-va aleargă, bagă de seamă cine o fi? — zise ermitul.

Regele se întoarse și zări că din pădure alerga un om bărbos. Acest om se ține cu mâinile de burtă, dedesubtul minilor curgea sângele. Când ajunsese lângă rege, omul bărbos căzu la pămînt și fără a se mișca gemu încet. Regele, ajutat de ermit, scoase hainele acestui om.

Avea pe pîntece o rană mare. Regele i-o spălă cum putu cu batista lui și cu un șervet al pusnicului i-o pansă. Dar sângele tot nu înceta de a curge.

Regele schimbă de mai de multe ori pansamentul miuit în sânge cald, spălă și pansă din nou rana. Când sângele încetă de a curge, rănitul își reveni în minți și ceru ceva de băut. Regele aduse apă rece și îi dădu de băut. În timpul acesta soarele apuse cu desăvîrșire și se făcuse răcoare, atunci regele ca ajutorul pusnicului duse pe omul bărbos în colibă și-l puseră pe patul pusnicului. Aci rănitul așipi și îndată adormi.

Regele era atât de obosit de drum și de muncă, în cât, așezîndu-se pe prag adormi atât de profund că dormise toată noaptea scurtă de vară. Dimineață când se deșteptă, mult timp nu putu să-și dea seamă

unde era și cine era acest om străin bărbos, care culcat pe pat îi fixa cu ochii săi sclipitori.

Iară-mă, zise cu o voce slabă omul bărbos când observă că regele se trezise și-l privea.

— Nu te cunosc și n-am pentru ce să te ert, zise regele.

— Nu d-ta nu mă cunoști, dar eu te cunosc.

Eu sunt dușmanul tău, acela care a jurat să se răsbune pe tine, pentru că ești fratele meu și mi-ai răpit averea mea. Afiland că vii singur la acest pustnic, m-am hotărît să te omor. Vroiam să te atac când te vei întoarce, dar toată ziua a trecut fără să te văd. Am plecat, deci în căutare pentru a ști dacă erai aci și căzuți printre companiile tăi. Ei m'au recunoscut și m-au rănit. Am fugit, dar perzînd prea mult sânge, aș fi fost mort dacă nu mi-ai fi pansat rana. Am vrut să te omor și tu mi-ai scăpat viața! Acuma dacă scap eu viață, și dacă vrei, te voi servi ca sclavul cel mai fidel și voi ordona la copiii mei să facă tot așa. Iartă-mă.

Regele era foarte fericit de a se fi împăcat atât de ușor cu un dușman și de a-l fi transformat în amic. Nu numai că l-a ertat, dar l'a mai promis de a-l înapoia averea lui și de a trimite să cante servitorii și medicul său.

După ce își făcuse rămas bun de la rănitul, regele se îndreptă spre prag pentru a găsi pe ermit. Înainte de a-l părăsi, vroia

să-l mai întrebe pentru ultima oră asupra întrebărilor ce i le-a pus.

Ermitul era în curte, sezînd în dreptul pămîntului săpat, sămănînd legume. Regele se apropie și zise:

— Pentru ultima oară, bărbat înțelept, te rog să-mi răspunzi la întrebările mele.

— Dar răspunsul îți este deja dat, zise ermitul, așezîndu-se și privind de jos în sus pe regele ce era înaintea lui.

— Cum așa? zise mirat regele.

— Sigur! răspunde ermitul. Dacă erai n'ar fi avut milă de slăbiciunea mea și n'ar fi scăpat pentru mine acest strat, dacă te-ai fi întors singur, inamicul tău te-ar fi atacat și te-ai fi căit că n'ar rămas cu mine. Atunci timpul cel mai oportun era în timpul cât tu săpași aci și eu eram omul cel mai important, era de a-mi fi făcut bine. Apoi, când veni omul, timpul cel mai oportun era când tu îl îngrijeai căci dacă tu nu i-ai fi pansat rana, el ar fi fost mort fără să se fi împăcat cu tine. Atunci omul cel mai important era el; și cea ce i-ai făcut tu era opera cea mai importantă. Ast-fel, adu-ți aminte că timpul cel mai potrivit este cel mai apropiat și el este cel mai important pentru-că numai în acest moment suntem stăpîni pe noi înșine, și omul cel mai necesar este acela cu care te întâlnești în acest moment, și opera cea mai importantă, este să faci bine.

L. Tolstoy.

la feluri de porumb, cari să fie și timpurii la copt și să dea și recoltă mare. Putem adică să căpătăm o varietate, care să întrunească toate însușirile dorite. Și cum, pentru stărpirea pelagrei de mare însemnătate să avem porumb de calitate bună, căci pelagra nu e legată de porumb, ci numai de porumbul stricat și până la un punct, poate, de porumbul de calitate rea, lipsit de materii azotate și de săruri de potasiu.

Cum trebuie să facem această alegere, se vede din următoarele sfaturi ce le dă A. Dupuy în «L'Agriculture moderne» tocmai pentru un cas potrivit cu al nostru. D-sa are în vedere regiunea Sud-Vestică a Franței, în apropiere de Biarritz și de Pirinei, în fundul golfului de Biscaya. Și pe acolo se întâmplă că unele feluri de porumb nu se coc destul de timpuriu, mai ales în zona muntoasă.

Dupuy arată că s'ar putea ajunge să avem un fel timpuriu și rodnic, îngrijind bine de lucrul pământului, dar mai ales alegând cu îngrijire boabele.

În alegerea porumbului, zice el, urmărim coacerea timpurie, recoltă îmbielșugată de boabe și firește și calitatea bună.

Selecția trebuie să se facă foarte cu îngrijire. Va trebui să alegem plantele; apoi, de pe plantele alese, cele mai bune păpuși și în sfârșit de pe fiecare ciocălău boabele cele mai desvârșite, cele cari nu lasă nemica de dorit.

Cât e vorba de plante, trebuie să ne ferim de colorate ce-va în roș, căci acestea, de obicei, nu s'ar coc boabele timpurii. Deci trebuie să avem ca țel să nu se afle în ogoarele noastre porumb cu trunchiul roș.

Mai departe, dintre firele n'au trunchiul roș, trebuie să le alegem pe cele-ce au păpușele cele mai frumoase, mai groase și mai mari. În pământurile foarte roditoare, sau când cultivăm cu îngrășăminte, vom căuta firele cari au cât mai multe păpuși. Dar trebuie să luăm în seamă că dacă sunt mai multe, apoi fiecare în deosebi să nu fie mai prizată. Astea vor fi, poate, adevărate pentru acea parte a Franței; la noi, mila Domnului, porumbul țărănesc are dese-ori și câte patru sau cinci păpuși bine dezvoltate; nu mai vorbesc de cincantia, care de-aseenea are mai multe. Ori cum ar fi, vom alege dintr'un lan acele fire, cari au mai multe și mai frumoase păpuși. Firește că vom nota a parte pe acele, cari au făcut păpuși mai de timpuriu, la cari s'au uscat mătasa mai întâiu și deci și coacerea trebuie să se facă mai curînd de cât la celelalte.

Urmează apoi alegerea ciocălăilor, de pe plantele alese. Vom căuta, dacă vom să căpătăm porumb galben, ca boabele să fie cât mai galbene; dacă vom porumb alb, să fie cât mai albe și așa mai încolo. Dintre ciocălăi vom alege numai pe cei cari au boabe până la vîrf; căci aceștia sunt mai timpurii. Pe urmă, de pe ciocălăi, nu vom lua toate boabele, ci nici cele dela vîrf, căci sunt mai mici și mai netimpurii; nici pe cele dela basă, căci sunt neregulate ca formă; ci vom lua numai pe cele dela mijloc. Pe urmă, chiar din acestea, vom alege numai pe cele mai netede, mai regulate, mai mari și mai grele. Va trebui să aibă densitate de cel puțin 1-2, adică nițel mai grele de cât apa. Pentru a afla cari au această densitate, ne vom sluji de apă cu sare, în care le vom face să plutească etc.

Când vom avea câte-va baniși de boabe astfel alese, le vom sămăna de-

osebit și le vom îngriji mai bine din toate punctele de vedere. Pe urmă și în acest lănușor vom face alegere, după aceeași regulă, urmându-ne scopul. Pește căți-va ani, vom ajunge la o sămăntă, care ne va da porumb de calitate bună, timpuriu și rodnic. Pe acesta firește, vom căuta a-l tot perfecționa, căci nici-odată nu trebuie să ne lăsăm pe tînjeală și nici-odată să nu fim mulțumiți, ci devisa noastră trebuie să fie: tot înainte.

Dupuy propune numai atîta, adică numai selecționarea dintre felurile fire de porumb ce cresc pe ogor, dintre felurile păpuși ce se fac pe fiecare cocean și apoi dintre boabele de pe fiecare drug. Dar el nu întrebunțează nici un mijloc pentru a face ca variația să fie cât mai mare și felurile fire înzestrate de însușiri cât mai deosebite; se mulțumesc cu acele deosebiri ce firește se întălesc într'un lan, în care, la drept și riguros vorbind, nu se află două fire absolut la fel.

Specialiștii germani, englezi și francezi însă și de bună seamă și al altor nații, au un mijloc minunat pentru a provoca variația cea mai mare, acest mijloc e corcirea a două feluri cât mai deosebite din aceeași plantă.

În cazul nostru de pildă, am putea sămăna sau avea două lănușele, depărtate unul de altul, în unul să fie porumb cincantin și în altul porumb țărănesc. Vom alege, de-o parte și de alta, câte un număr de o sută s'au două de fire; vom face ca unele din fire să nu mai aibă spice la vîrf, adică flori bărbătești, ci numai femești (păpuși cu mătasa) vom avea grijă să facem să fecundeze un număr de druguri dela cincantin cu polen dela țărănesc. Vom avea grijă, firește, de-a înconjura firele, din vreme, cu gază bine așezată așa ca nici insectele să nu poată duce polen fără voea și știrea noastră dela o plantă la alta.

O să avem deci atîta cincantin fecundat cu polen de țărănesc, cât și țărănesc fecundat cu polen de cincantin; apoi firește cincantin cu cincantin și țărănesc cu țărănesc.

Ca și la corcirile între animale, corcirile nu vor fi amestecătură exact mijlocie între ce cele două feluri corcice, ci unele vor fi pe jumătate cincantin și pe jumătate țărănesc, altele vor fi $\frac{1}{4}$ cincantin și $\frac{3}{4}$ țărănesc și așa mai încolo în toate proporțiile imaginare.

Dintre ciocălăi ce vom căpăta, unii vor sămăna la formă în totul cu cincantinii, dar vor fi mai târziu decât aceștia și vor sămăna și la gust întru cât-va cu porumbul țărănesc. Alți ciocălăi vor sămăna a a porumb țărănesc, dar se vor coace mult mai timpuriu decât porumbul țărănesc, etc.

De-aseenea în privința rodniciei vom avea toate felurile ce se pot închipui.

În asemenea haos de varietăți vom avea deci de unde alege druguri de-acelea, cari vor fi mai aproape de idealul nostru din toate punctele de vedere.

Vom cultiva apoi la anul boabe din felurile cari ne plac mai mult, deosebit, fără să poată cum-va fi corcice cu din alte feluri și vom alege din nou, pe cele cari corespund mai bine cu țelul ce urmărim.

Peste un timp vom avea niște varietăți nouă de porumb, cari vor fi rodnice, timpurii și de bună calitate. Pe acestea le vom selecționa și perfecționa după metoda arătată de Dupuy.

Așa s'au căpătat varietăți celebre ca orzul Chevalier, ca orzoaica Hanna, ca ovăsul alb de Ligovo, etc. În străinătate sunt specialiștii, cari se ocupă numai cu atîta și au ajuns să creze-

sutele și miile de varietăți sau rase, care corespund la toate cerințele culturale.

Plantele, ca și animalele, au ajuns în mâinile specialiștilor adevărate ceară moale, căreia i-se pot da toate formele și toate calitățile dorite. De aceasta parte a științei agricole trebuie să ne ocupăm și noi; numai astfel vom putea crea varietăți speciale pentru țeara noastră. Numai prin această metodă vom ajunge să corectăm defectele grânelor negluti-noase din unele părți și să căpătăm grâne și rodnice și cari să nu se scuture.

Cu varietăți aduse din străinătate nimeni nu poate fi sigur că s'ar da și la noi aceleași rezultate ca în patria lor, unde condițiile climatice și altele sunt, poate, prea deosebite de cele de-aci.

A ne plînge astăzi de defectele felurilor de cereale sau de ale altor plante cultivate, ori de defectele soiurilor de animale domestice, înseamnă că nu suntem încă pe calea de mult umblată în alte țări. Ba vom spune că mulți dintre agricultorii noștri, nici nu au au ideea cum reușesc în străinătate a căpăta alătea și alătea varietăți, cari ni-se recomandă în fie-care an ca noutăți.

Felurimî.

Contra ciupercilor veninoase. Maurice Cabs arată că ori cât ar fi de veninoase ciupercile, le putem lua otrava, dacă le vom lăsa să stea mai întâiu un ceas sau două în oțet și apoi să le scoatem și punem la fier.

D-rul Filandin, în cartea sa, a arătat mai întâiu că nu e nici un semn sigur pentru a cunoaște ciupercile bune și apoi a îndemnat a le lăsa să stea, cum diseram, în oțet, înainte de-a le fierbe. Firește că oțetul trebuie versat. Gerard le scotea veninul spălându-le de mai multe ori cu apă caldă. Acesta a mâncat de față cu o comisiune, ciuperci din cele mai otrăvitoare, în câtime de 250 de grame, firește după ce le-a scos otrava.

Noi nu îndemnăm să mănânce cine-va ciuperci rele, chiar făcându-le operațiile sus arătate; n'ar fi reu să le facem la cele, chiar, pe cari le credem bune.

Recolta de grâu a Italiei, după datele oficiale, a fost în 1903, de 65.000.000 de hectolitri cu 17 milioane mai mare de cât cea din 1901, care era o recoltă mijlocie normală. Întinderea sămănată a fost cu 100.000 de hectare mai mare de cât în 1902 și cu 60.000 de cât cea din 1901. Produsul la hectar, e mijlociu de 13 hltr, 40, față cu 10 hltr. în 1902. Importul va fi deci mai mic anul acesta de cât în alți ani.

Cea mai mare descoperire a veacului al XX-lea. Ramsay descoperitorul Argonului, Neonului, Criptonului. În aerul atmosferic a făcut acuma o descoperire mult mai extraordinară. A dovedit că radiul aruncând cunoscutele lui raze, vestite ca leucitoare ale cancerului, se prefuce în alt element, Heliul. Așa dar atomele de Radiu se profac în părțile mult mai mici, cari se prefac în atome de Heliu. Deci suntem pe cale de a realiza idealul chimiștilor, prefacerea tuturor metalelor în aur.

Mere din Canada și Statele-Unite. Sunt foarte îmbielșugate anul acesta și exportul din Montreal a ajuns pe cel din New-York.

În săptămâna din urmă a lui Septembrie prin New-York, s'au exportat 77.000 butoiașe de mere, prin Montreal, 73.431. Pîn' acum Boston, New York, Montreal, Halifax și Annapolis au trimis 208.302 butoiașe de mere, față cu numai 84.505 în 1902.

Merele cele mai căutate sunt varietățile Baldwin și Greening, din pricina gustului lor plăcut. Northern Spy au început a se arăta. Germania plătește merele mai scump de cât Anglia: ajung pîn' la 163 de lei butoiașul.

Unii directori ai liniei Hamburg-America au primit ordin de-a întrebuița tot spațiul din vapoarele lor pentru înmagazinarea mere de Canada. (L'Agr. uouv. 22 Nov. 1903). Și noi ne plîngem că nu găsim ocupații rentabile!

Bibliografie.

A apărut:

LA ROMA

NBAPOLI. — POMPEI. — CAPRI. — FLORENȚA. — VENETIA. — LIDO. — LONDRA. — PARIS.

SCRITTE ȘI IMPRESII

DE

RUSSU ȘIRIANU.

Se află de vânzare la Administrația Tribunei Poporului, Arad. Volum de 268 pagini, costă 2 cor., plus 10 porto postal.

A apărut:

NUVELE

DE

Emile Zola.

Trei nuvele d'o rară frumusețe.

Prețul 40 bani + 6 fil. porto.

De vânzare la adm. foii noastre.

A apărut:

Povestiri și Schițe

de

S. Secula.

Prețul 1 coroană + 6 fil. porto.

De vânzare la administrația foii noastre.

La librăria Petru Simtion în Arad se de vânzare următoarele cărți literare:

G. Coșbuc, Balade și Idile	Cor.
" Fire de tort	"
" Ziarul unui Pierde-Vară	"
" Răsb. pentru neatințare leg.	"
" Povestea unei coroane de oțet leg.	"
" Sacontala trad. liberă după Calidasa	"
" Versuri și proză	"
" Sienkewits, Quo vadis v. I. și II.	"
T. Dostolewski, Crimă și pedeapsă (Raskolnikoff) vol. I - II.	"
I. Adam, Sybaris (roman)	"
" Flori de câmp nuvele (prețul redus)	"
" Pe lângă vatră pîde și glume țărănești (preț redus)	"
I. Russu La Roma	"
S. Secula, Povestiri și schițe	"
Il. Chendi, Preludii	"
I. Popescu, Petru (azacul și alte nuvele. „Stropi de rouă“ de Elena din Ardeal	"
„Sămănătorul“, revistă literară săptăm.	"
„Luceafărul“, revistă literară	"
„Moda nouă“, revistă săptăm. prețul	"
Calendarul Block de părete cu ambele date n. și v.	"
Calendarul „Pop. Român“, (Budapesta).	"
Calendarul „Poporului“, (Sibiu).	"
Calendarul „Bunul Econom“, prețul	"
" „Țăranului“, prețul	"
" „Sîntei Trălmii“, prețul	"
" „Minervei“, prețul	"
Calendarul practic prețul	"
Calendarul „Plugarului“	"

La comanda se adaugă 10 fileri pentru La reviste 4 fileri.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 25 Decembrie n. 1093.

— Știre personală. *Irea Cuvioșia Sa* dl vicar *Vasilie Mangra* a sosit aseară în Arad.

— Ademenire la emigrare.

Foile oficioase publică următoarele: Agenții societăților transatlantice au inventat un nou chip pentru ademenirea spre America. Ei mint poporul, spunând că în America poate câștiga un singur lucrător 28 de coroane pe zi și că în Canada s'ar împărți pământ gratis. Ei se îndestulesc dacă pot înșela vre-o câți-va oameni la America, ear aceștia căpătând momentan plăți bune și crezând, că aceasta va ținea tot așa, scriu consătenilor lor, să vină și ei la America. Dar cu atât mai mare e înșelarea celor cari s'au lăsat ademeniți, căci ajungând în America fără bani, bolnavi, slăbiți, și nacăpătând nici de lucru, pier pe acolo de mizerie. Eată o întâmplare adevărată, care arată ticăloșenia agenților de emigrare: Un englez, numit *Barr*, a scris guvernului Canadian, că voește să întreprindă o colonizație în ținuturile mai nepopulate ale Canadei. Guvernul s'a învoit. *Barr* a strîns vre-e 2000 mît de lucrători, dintre cari mulți din *Ungaria*, și i-a transportat la Canada, unde i-a dus la pământul designat pentru colonizare, care era departe de 160 de mile de ultima linie ferată și emigranții au trebuit să sufere foame, sete și frig prin ținuturile acele pustii, unde nu aveau nici un ajutor. Mulți dintre ei au perit pe drum, ear alții mai norocoși s'au întors cu chin și vai în Europa. Acum s'a descoperit, că *Barr* luase dela fiecare emigrant 5 franci, ca onorar pentru ticăloșia lui.

— Lămurire. Intr'oul din Nrii. precedenti ai președintelui ziar „Trib. Pop.” s'a făcut din partea dlui profesor *Mihailin* o dare de seamă despre expoziția de galițe din Arad, în care stim. domn profesor face un cald apel către femeile române de a se ocupa mai cu interes de prăsierea soiurilor aale a galițelor. — și constată că dintre exponenți, un singur român „brav” a espus galițe: *Nistor Tripaș* din *Gurahonț*.

În interesul curatului adevăr, ca unul ce cunosc de aproape starea lucrului, rog On. Redacțiune să binevoiască a rectifica știrea într'acolo. că galițele din chestiune, n'au fost produsul lui *Tripaș*, — căruia de altcum statul i-a pus la dispoziția subvenție și unelte economice pentru a purta economie de model — ci au fost produsul veteranului învățător *Vas. German* din *Gurahonț*, pe cari *N. Tripaș* parte schimbându-le, parte ducându-i-le să le vindă le-a espus sub numele său. Harnicul învățător *German* de altcum de timp mai îndelungat se ocupă cu prăsierea galițelor de rasa *Plimuth* pe care a răspândit-o binisor în jurul *Gurahonțului*.

Stând astfel lucrul, nu pot lăsa neatinșă calificarea de „brav” alui *N. Tripaș*, cu atât mai virtuos, că un om care și-a lăpdat legea părinților ca o haină netrebnică, cum a făcut-o *Tripaș*, nu mai poate conta la nici o laudă. *Tr. I. Magier*.

— **Papa Piu X. și biserica noastră.** Sub acest titlu „Unirea” scrie: „De abia așezat în gloriosul Scaun al sfîntului Petru, Sfinția Sa Pontificele Piu X. s'a grăbit să deie o dovadă de dragostea ce o are față de biserica noastră unită cu eterna Roma creștină.

Cetitorii nostri știu, că Ilustrul Episcop al Oradei mari, Preasfinția Sa *Dr. Demetriu Radu*, a plecat la Roma să facă obliga vizită locofitiului lui *Dumnezeu* și mormintelor sf. Apostoli *Petru* și *Pavel*. Știm și aceea că Sfinția Sa a primit foarte afectuos pe distinsul Episcop. Urmează acum să le facem cunoscut, că Sămbătă d. p. când foaia noastră era la postă, am primit știrea, că Pontificele a numit pe Episcopul *Demetriu Conte roman și asisten: la sf. Scaun apostolic*. Episcopul a primit știrea la Napoli și imediat a făcut dispozițiile, ca la întoarcere să obție favorul unei noue vizite, spre a mulțami în persoană de această înaltă distincțiune, care atât pentru El cât și

pentru biserica noastră românească unită, e de cea mai mare onoare.

Suntem mândri de Episcopul Oradei și îi dorim viață îndelungată, și una din celea mai fericite păstoriri, ca următor al neuităților *Vulcan* și *Pavel*.”

— **Tese pentru premiare.** Dela „Reuniunea învățătorilor gr.-cat. din arhidieceasă”. Comitetul central al „Reuniunii învățătorilor din Arhidieceasa gr.-cat. De Alba-Iulia și Făgăras în ședința sa ținută în 7 Oct. c. a hotărît între altele, ca pe viitor să se premieze din partea reuniunii 5 operate și arume: cel mai bun cu 40 cor., al doilea cu 30, al treilea cu 20 al patrulea cu 15, al cincelea cu 10 cor.

Spre acest scop e propus următoarele 10 teme, pentru ca adunarea generală să designeze din ele 5 spre a-le pune la concurs pentru adun. gen. diu anul viitor. A-numel 1. Prin ce mijloace s'ar promova progresul moral și material al Reuniunii noastre. 2. Cum își poate învățătorul câștiga și susține autoritatea în școală și afară de școală? 3. Prin ce mijloace morali s'ar putea atrage băieții la școală? 4. Modul de estirpare al viciului furtului, minciunei și invidiei prin școala populară. 5. Modul de atragere și de alipire către biserică și școală prin instituțiune. 6. Școala populară în serviciul economiei casnice. 7. Cum s'ar putea lăși stupăritul prin mijlocirea școalei. 8. Cum s'ar putea promova bunăstarea poporului prin pomărit? 9. Cari jocuri sunt mai acomodiate pentru distragerea și educarea tinerimei școlare. 10. Gimnastica în privire la exercițiile militare.

Tot în ședința aceasta Comitetul a primit ofertul spect. *D. I. Bardosy*, inspector școl. în pens., care pune la dispoziție 10 cor. ca premiu pentru acel învățător, care până la adunarea viitoare ordinară gen. va proba cumcă a altoit mai mulți pomi nobili în grădina școalei sau în lipsa acesteia în grădinile poporanilor.

— **Amanetu (zalogu) poporului.** Episcopul catolic din *Săltmar*, *Meszlenyi*, a dat de știre poporului, că va rescumpăra ca dar de Crăciun toate obiectele amanetate (puse ca zalog) ale sărăcilor. Cam vre-o 500 de familii au depus la primăria orașului *Săltmar* vre-o 1000 de bilete de amanet. În curînd sărăcii își vor reprimi obiectele puse la amanet. Această faptă filantropică îl costă pe episcopul *Meszlenyi* 5000 de florini.

— **Mulțumită.** Prin aceasta mă simt îndemnată a exprima mulțumita mea, băncii de asigurare „*Transilvania*” pentru solvirea promptă a sumei asigurate după fericitul meu soț domnul asesor consistorial *Zaharia Boiu*. *Sibiui*, 22 Decembrie 1903. *Caliopei Boiu* m. p.

— **Amnistie.** Circulă svonul că Sultantul va acorda amnistie revoluționarilor bulgari condamnați, zilele acestea, cu ocazia sărbătorilor *Bairamului*.

D. Demerik, agentul civil rus pentru controlul reformelor în *Macedonia*, este așteptat la *Constantinopol* *D. Müller*, agentul austriac, va sosi la finele lunii.

După o înțelegere comună ambasadelor *Austro-Ungariei* și *Rusiei* au invitat Poarta să redigeze instrucțiuni pentru autoritățile civile din cele 3 vilaiete *macedonene* și să numească un comandant al geandarmeriei, recomandând din nou și cu insistență un general italian.

— **Stanley.** A încetat din viața la *Londra* lordul *Henry Stanley* of *Alderberg*, unul dintre prietenii lui *Ion Ghica* și ai *României*.

Lordul *Stanley* învășase românește și publicase în 1856 un volum intitulat *Roman Antology* care conține extracte după poezii uoștri vechi și moderni, balade populare traduse în versuri englezești.

Lordul *Stanley* era membru onorar al *Academiei române* dela 1871.

— **Nouă câmpuri de aur.** Se telegrafează din *Paris*: În departamentul *Mayenne* s'a descoperit un nou câmp bogat în aur. Inginerul *Herrenschmidt* a constatat, că începând dela o adîncime de 15 metrii fie-care tonă de pământ conține 27 gramme de aur masiv și că cu cât vor mai săpa mai adînc, cu atât cantitatea aurului va crește. S'a găsit deja și așa cvarț, în care se află la o tonă 142 de gramme, aur curat. Până acum acest cvarț a fost folosit ca materie de edificat. Din aceasta s'a făcut și gara din *Genest*, care e acum gară de — aur. Se crede, că în cvarțul dela gara *Genest* se află 30—40 gramme de aur la o tonă.

— **Atentat contra unui scriitor.** Marele ziar parizian „*Matin*” publică un interviu, ce-l-a avut un reporter al său cu scrii-

torul *Max Nordau*, care a scăpat ca prin minune de moarte. Eată ce povestește *Max Nordau* privitor la atentatul ce l-a făcut în contra lui un tinăr nebun:

„Am mers la bal cu soția și fata 'mi mai târziu ca de altădată. Stam tocmă între mai mulți domni străini și conversam, când se apropie de mine un tinăr suspect și îmi dete un bilet de vizită, pe care erau scrise următoarele: „*Kaim Selik Loubon*” și apoi cu litere hebreiești: „fiul lui *Israil*”. Apoi mă rugă să merg cu el într'o odaie vecină. Deja biletul îmi deșteptă bănuiala și răspunsei, că acum nu am timp, ci voi merge mai târziu. După aceea mai conversai cu domni sus numiți și pe urmă mă dușei să conferiez cu *Dr. Marmorek* relativ la un ser. Mai târziu vorbi și cu un ziarist, când de odată am auzit o detunătură de revolver la spatele meu și simții glonțele trecând pe lângă urechi și vârându-se în părete. Mă întorsei repede și văzui pe tinărul acela bizar, care 'mi-a dat biletul de vizită. Acum învîrtia revolverul și triga în gură mare: „*Moarte lui Nordau! Moarte africanului!*” Il apucai sdravăn de braț spre a-l împedeca, să mai puște, dar el reuși să scape din mâinile mele și descărcă a doua oară revolverul, al cărui glonțe nimeri pe baronul *Osoveski*. Ceil de față se repeziră la atentator, îl desarmară și legându-l bine îl dădură pe mâna poliției. Mulți crezând, că e foc, strigară după pompieri. Eu căutându-mi familia plecai acasă, pe când atentatorul a fost dus la arest.

— **Românii din America,** ș'anume ceii din *Cleveland*, au scos o foaie săptămînală, intitulată „*Tribuna*”. Noul ziar e scris într'un spirit cald național, și e o dovadă că *Românul* ori unde ar ajunge, ține cu tărie la neamul său. Dorim isbîndă confratelui american.

— **Multe scrisori de mulțumită** pe care le primește zilnic *d. A. Müller* dovedesc din nou, că *crucea electro magnetică R. B. Nr. 86,967* descoperită de dînsul este de un folos extraordinar. Din aceste multe scrisori publicăm azi numai una: *Rudersdor* la 19 Februarie 1901. Prea stimată domnule *Müller!* *Crucea dublă electro magnetică R. B. Nr. 86,967* pe care eu înainte de puțină vreme am comandat-o pentru cumnatul meu *Karl Weber*, a făcut, minuni. Îndată la câteva zile după folosirea crucei s'a simțit bolnavul mult mai bine, respirația mai ușoară și putea să și doarmă. Vă rog să binevoiți a-mi trimite două aparate fără amănare unul pentru nevasta mea, cu rambursă. Totodată Vă avisez că în scurt timp vom comanda pentru trei domni *K. B. și Pf.* câte un aparat. Cu toată stima; *Matia Schrei*, proprietar în *Budersdor* Nr. 175 (*Ungaria*) Un atare aparat costă 6 Cor. și se poate comanda numai dela *A. Müller, Budapesta V. Vadsz utca 42 Y.*

— **Escită în mod deosebit** atențiunea publicului vitrina fenomenal de strălucită, a giuvargiului nostru de bun renume *Weinberger Ferencz*, în care sunt îngrămadite bijuteriile cele mai frumoase și mai de gust, poate acolo fiecare afla ori-ce, care dorește să cumpere iubiților săi și cel mai neînsemnat de ieftin obiect, se satisface acolo și cele mai extravagante pretenții, serviciul este alabil, conștiințios și culant, recomandăm atențiunii on. public prăvălia aceasta solidă, ceasornice veritabile de *Geneva*, bijuterii de aur, magazin propriu de argintării. Telefon pentru oraș și comitat Nr. 439.

— **Nici o damă care are zestre de un milion** nu poate cere giuvaericele mai frumoase, ca acele dela *Farkas-Streicher*, *Tökoly-tér*, casa băilor *Katalin* (*Opre*), lângă biserica română, *Arad*; aci să află un mare asortiment de giuvaericele de aur și argint, cu prețuri foarte moderate. Intrare separată pe piața *Tökoly*. Aci se pot comanda supt prețuri tare moderate cadouri de crăciun și anul-nou, din aur și argint de *China*.

— **Acum e ocazia!** Cine vrea să cumpere obiecte pentru cadouri de Crăciun și Anul-nou, să nu scape ocazia de a cumpăra foarte ieftin la prăvălia lui *Nádlér Lajos*, în *Arad*, *Andrássy-tér 16*.

— **Atragem atențiunea on. public** asupra prăvăliei de juvaere și turnătorie de artă, care e bogat asortată cu felurite juvaere din propriul atelier, totodată asupra obiectelor potrivite pentru donuri de Crăciun, Anul-nou și pentru nunte, cari se pot cumpăra pe prețuri foarte ieftine. *Kún József*, *Arad* Piața *Andrássy* Nr. 17, *Palatul Reinhardt*.

— **Schimbare de local.** Renumitul dentist *Morgenstern Gyula* și a strămutat lo-

cuinta de ordinație (tragerea de măsele, plombare, măsele singurate șire de dinți, coroană de dinți de aur măsele cu rădăcini etc.) în *Arad*, piața *Andrássy* Nr. 15.

Cea mai nostricăcioasă cremă pentru înfrumșetarea tenului e crema de flori de liliac, un borcan costă 1 cor.

Pudră de flori de liliac 1 cutie 1 cor.

Săpun de flori de liliac bucata 70 fil.

Pasta Iuno 2 cor.

Pudra Iuno 2 cor.

— **Mijloc sigur** contra durerilor de stomac, a sgârciturilor și a catarurilor de stomac, contra boalelor învechite de stomac și contra lipsei poștei de mâncare, pe urmă un mijloc sigur purgativ fără dureri: e ceaiul întăritor de stomac al farmacistului *Kossuth*. O cutie de probă 1 cor. 20 fil., o cutie de probă 2 cor.

— **Contra guturaiului, tusei, răgușelei, flegmei și a afecțiunilor laringilor** are un efect miraculos pastilele de pept *Senega*. Se pot găsi în farmacia „*Verg-Maria*” alui *Kossuth*, în *Arad*, *Piața Boross-Beni 150* (casa *Dengl*)

Spirit rafinat, vînzare mare . 118.—
" " mică . 120.—
" brut vînzare mare . 116.—
" " mică . 119.—
100 chilograme borhot uscat 12.80.—13.00

Bursa de grîne din Budapesta.

50 chlgr. grâu pe Aprilie. cor. 7.73—7.73
" " săcară pe Aprilie. " 6.61—6.62
" " porumb pe Aprilie. " 5.43—5.44
" " ovês pe Aprilie. " 5.20—5.21

Bursa comerțului cu porci din Kôbánya.

Report dela 1 Decembrie.
Porci grași (ungari), per. poste 400 Kgr. 110—112 fl
" " " până la 300 " ————
" " " tineri până la 320 " 117—118 "
" " " tineri " 250 " ————
" " (sérbi) per. peste 260 " 118—119 "
" " " până la 240 " 114—116 "

POȘTA REDACȚIEI.

I. Moian, Voila. Fără să aprobăm cele ce ne scriți despre adjunctul dlui *Dr. N. Ș.*, nu putem însă publica asemenea chestii personale. Dacă dl *Ș.* face lucruri nepermise, acolo e camera advocațială ori legea, fă arătare.

Traian Popovici, *Mramorac* și *G. Cristea*, în *Forro*. Cărțile de cari întrebați se pot căpăta la librăria *P. Simtion*, *Arad*.

A. C. Blaj. Mulțumesc; îi voi răspunde. — *S.*

Red. respons. *Ioan Russu Șirianu*.

Editor *Aurel Popovici-Barclanu*.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

„Carte de compunere“

(Stilistică), pentru școalele populare în 2 cursuri concentrice, întocmită pe baza noului plan ministerial de învățământ de *Iuliu Birou*, învățetor. Cursul I. pentru clasa III și IV. și Cursul II. pentru clasa V. și VI. Lecțiile sunt schițate după planul „*Treptelor formale*”; ambele cursuri se pot comanda dela autor în *Nagy-Tikvány* (*Krassó-Szörény-m.*) u. p. *Kákova* și dela librăriile principale din patrie cu prețul 1. c. 50 f. La comanda marî pe lângă rabatul cuvenit.

42 4—

Avis.

La recercarea mai multor stimați colegi pentru dumerire, vin a anunța, că toți acei *P. T. Domni*, cari au binevoit a se prenumera la opul meu didactic „*Călăuzul învățătorului*” sunt rugați de nițică paciintă — de vreme ce numărul prenumerațiilor însinuați nefiind suficient pentru editarea lui în forma cum se proiectase; acela va eși de sub tipar ceva mai — târziu.

Socodor, la 6/19 Decembrie 1903.

Ioan Crișan
învățător.

Tirgul de Crăciun își ia începutul în

Magazinul de modă alui Singer Sándor.

ARAD, ANDRÁSSY-tér 20.

Cu prețuri foarte reduse ajung la vânzare: diferite pânze de lână și de spălat, flanel, catifea de spălat, rufării gata pentru femei și bărbați, șurțe, albe, negre și colorate, batiste, pânzetură și fețe de mese.

BLOUSE ȘI LINGERII.

Magazinul lui Singer Sándor, Piața Andrassy-tér 20.

87 8-

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amuțeli, țiuțuri de ureche, bătăe de inimă, sgârciuri de inimă, astma, suzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceala la mâni și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, udului în pat, influența, insomnia, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, care la trecere normală a medicului se vindecă prin electricitate. Insusirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenesc binefacătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, ează pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuiesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Voita“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost officios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebită putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și respândit.

Chiar și iefinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire.

624 -187

Prețul aparatului mare e Cor. 6. folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4. folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și espedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

Numărul telefonului 219.

Fondat în 1855

MAI POTRIVITE DARURI DE CRĂCIUN GEBHARDT I. și FIUL

ARAD, Piața Andrassy Nr. 16. sticlărie, porcelan, oglinzi, articole de lux și rame pentru tablouri.

Articole de sticlărie de cristal cele mai moderne, argint de apă obiecte pentru folosință și de lux, obiecte de lux porcelan și teracotta, vase nipere. Adjustare de biurouri, Lămpi electrice și altele. Tase de Sandwich. Cele mai acomodate obiecte de donuri după moda franceză, engleză și holand-ză. Fiecare poate afla atât cât privește prețul cât și gustul diferite obiecte.

Din incidentul tîrgului de Crăciun prețuri în deosebi ieftine au următoarele:

Articole de sticle, din sticlă fină 41 buc. 4 fl. 30 cr.	Costai . . . . . 80 cr.	Ceașce cafea de și ceaiu:
Tacâmuri, din porcelan de Carlsbad 5 fl. 90 cr.	Făfurii tari, albe, fabricate indigene. . . . . 09 cr.	Presate în forma modernă, colorate . . . . .
Serv. de tea și cafea, p. 6 ceca. de majol ca 3 fl. 20 și 40.	j mătate tari . . . . . 07 cr.	„ aurite . . . . .
Service pentru lichouri de la 80 cr. în sus.	Ceașce veritabile de majolică Macca;	Ceașce format mai mare . . . . .
Lampe stîrnitoare, dela 3 fl. 40 în sus.	Netele colorate . . . . . 15 cr.	Stelagiu pentru poame, din majolică colorată. . . . .
Service de spălat din 6 buc. dela 4 fl. 50 cr. în sus.	Presate în formă modernă . . . . . 16 cr.	6 făfurii la acesta . . . . . 10 cr.
Sticlă col., făfurie pentru compt cu 6 tarif. mic 90 cr.	aurite	

POFTIȚI A NE PRIVI VITRINELE.

Tipografia „Tribuna Poporului“ Aurel Popovici-Barcian, Arad.

Asigurați: viață, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Agentura principală în Arad
A BĂNCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALĂ SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primește oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichis, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termin fies, rente, zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întemplate;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobilie, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, revizite ș. a. prin spargere;
4. Contra grădinei: grân, secară, orz, cucurus, ovăs, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, hîmel, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuțele mai în fiesce care comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad
Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899. 428 -153

Asigurați contra furtului prin spargere: bani și tot ce aveți de pre

Înștiințare.

Am onoare a înștiința pe stimații preoți și învățatori din jurul meu, precum și pe elevii teologiei și preparandiali că întocmai ca secum, așa și în prezent, în prăvălia mea pot găsi cele mai bune, modă și mai ieftine haine de tot felul.

Rog pe onoratul public ca după cum m'a onorat cu încredere în trecut, așa și în viitor să mă facă partaș de aceeași încredere.

Din parte-mi nu voiu întrelăsa nimic pentru a servi punctual și onorata clientela.

Cu distinsă stimă:

MOSKOVITZ ZSIGMOND

ARAD, Edificiul Teatrului, Fondat la 1872